

Täysistunto

Maanantai 18.12.2017 klo 12.02—4.02

3.1. Pääluokka 29 Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Puhemies Maria Lohela: Nyt esitellään opetusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 29.

Keskustelu

12.05 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään esittelyssä ovat opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan muutokset. Valiokuntakäsittelyssä ensinnäkin todettiin tämä nykyinen tilanne. Aloitan siitä: Opetus- ja kulttuuriministeriön määrärahoja on 164 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2017 varsinaisessa talousarviossa. Vähennykset johtuvat pääsääntöisesti siitä, että hallitusohjelman mukaisesti valtionosuuksiin ei tehdä indeksikorotuksia ensi vuodelle, ja sen lisäksi esitykseen sisältyy kilpailukykysovimuksesta ja aikaisemmin tehdyistä säästöpäätöksistä aiheutuvia vähennyksiä. Toisaalta on korostettava, että hallituksen käynnistämien kärkihankkeiden lisäksi useita tärkeitä lisäpanostuksia kuitenkin tulee koulutukseen ja tutkimukseen. Kulttuurin ja taiteen perusrahoitus säilyy lähes ennallaan. Budjetti sisältää niiden lisäksi merkittäviä kertaluonteisia panostuksia rahapelitoiminnan jakamattomien voittovarojen rahastosta irrotetuilla rahoilla.

Arvoisa puhemies! Mennään sitten yksityiskohtiin:

Ensinnäkin todetaan heti alkuun, että valiokunta lisäsi kuluvaan vuoden talousarvioon 100 000 euroa karjalan kielen elvytysohjelman käynnistämiseen.

Yleissivistävän koulutuksen asiaa käytiin huolellisesti läpi. Ensinnäkin on syytä aloittaa varhaiskasvatuksesta, ennen kuin pääsemme sitten perusopetuksen puolelle. Valiokunta korostaa laadukkaan varhaiskasvatuksen merkitystä ja siltä osin haluaa lisätä valiokunnan käsittelyssä perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen laadun kehittämiseen 2 miljoonaa euroa. Lisäksi aloitettuihin uudistuksiin, niin asiakasmaksujen alentamiseen kuin kokeiluun viisivuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta, suhtaudutaan erittäin myönteisesti ja korostetaan myös osallistumisasteen parantamista.

Perusopetuksen puolella todetaan ensinnäkin, että peruskoulun tasa-arvon vahvistamiseen ja haasteellisilla alueilla toimivien koulujen avustamiseen tarkoitettua rahoitusta lisätään tässä budjetissa 25 miljoonalla eurolla. Näin koulutuksellista tasa-arvoa edistäviin toimiin, esiopetuksen ja perusopetuksen erityisopetuksen laadun kehittämiseen sekä näihin edellä mainittuihin liittyvään opetusryhmäkoon pienentämiseen, koulunkäyntiavustajien palkkaamiseen ja peruskoulun alueellisen eriarvoisuuden torjuntaan on käytettävissä ensi vuonna 40,2 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää tärkeänä, että näitä resursseja osoitetaan peruskoulun alueellisen eriarvoisuuden torjuntaan, ja korostaa myös sitä, että pienemmät luokkakoot ovat parantaneet etenkin heikomman sosioekonomisen taustan omaavien oppilaiden oppimistuloksia. Valiokunta pitää tärkeänä, että resurssit kohdennetaan nyt sellai-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

seen toimintaan, mistä tulee suurin vaikuttavuus. Lisäksi 40 000 euroa osoitetaan saamenkieliseen varhaiskasvatukseen.

Kerhotoiminnan osalta pidettiin asiaa erittäin tärkeänä. Kerhotoimintaan ehdotettu avustushan on 2,9 miljoonaa euroa, joka on noin 3 miljoonaa euroa vähemmän kuin tänä vuonna. Siksi valiokunta päätti lisätä 3 miljoonaa euroa kerhotoiminnan tukemiseen. Myös aamu- ja iltapäivätoiminnan merkityksen korostaminen on valiokunnan mukaan erittäin tärkeää, ja siksi halutaan erityisesti muistuttaa, että maksujen tulee säilyä kohtuullisina.

Luku- ja kirjoitustaidon osalta todetaan, että valiokunta lisää Lukukeskukselle neuvoloiden kautta toteutettavaan hankkeeseen rahoitusta 100 000 euroa, jotta vanhemmille voidaan jakaa neuvoloiden kautta tietoa lukemisen merkityksestä.

Arvoisa puhemies! Siirrymme sitten vapaan sivistystyön puoleen, ja todetaan, että sivistystyö on myös vapaassa kentässä tärkeää, ja siltä osin korostetaan tätä uutta merkittävää luku- ja kirjoitustaidon koulutusta, joka tulee nyt opetusministeriön hallinnonalalle ja sitä kautta tarjoaa mahdollisuuden vapaan sivistystyön toimijoille tätä tärkeää tehtävää hoitaa. Uudistuksessa on perusteltua korostaa resurssien riittävyyttä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta lisää 580 000 euroa useille eri järjestöille, muun muassa Suomi-kouluille, joita en tässä yhteydessä lähde luettelemaan.

Ammatillisen koulutuksen osalta todetaan, että reformi tulee voimaan vuoden 2018 alusta. Siinä on erittäin hyviä parantavia tekijöitä, mutta korostetaan myöskin sitä, että määrärahaileikkauksesta tulee haasteita tämän reformin onnistumiselle, ja pidetään erittäin tärkeänä, että tässä tilanteessa koulutustarjontaa lisätään 1 000 opiskeluvuodella nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi ja osaamistarpeisiin vastaamiseksi, ja sen rahoittamiseksi TEMin pääluokasta siirretään potti opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokkaan.

Korkeakouluopetuksen osalta valiokunta korostaa perusrahoituksen merkitystä mutta on tyytyväinen myös näihin uusiin lisäpanostuksiin, joita nyt tulee. Arvoisa puhemies, joillakin sanoilla vielä haluaisin pari sanaa todeta siitä, että Tampereen yliopiston, Tampereen teknillisen yliopiston ja ammattikorkeakoulun yhdistyminen on kiinnostava uusi korkeakoulu-uudistus, joka tapahtuu, ja sen riittävät resurssit tulee turvata. Ammattikorkeakoulun puolella todetaan, että valiokunta pitää tärkeänä, että myös ammattikorkeakoulujen riittävä rahoitus on tulevaisuudessa turvattua.

Taiteen ja kulttuurin puolella valiokunta tekee 50 000 euroa lisäystä taiteilijoiden toimeentuloon liittyvän allianssimallin selvitystyöhön, ja näyttelypalkkiokokeiluun osoitetaan 250 000 euroa nyt tulevan vuoden budjetissa.

Sitten lisätään yksittäisiin kohteisiin museotoimintaan ja erilaisiin kulttuurin panostuksiin yksittäisiä summia, joita en käy tässä luettelemaan. Todetaan myös, että tehdään aika merkittävä lahjoitus Suomalais-virolaisen kulttuurisäätiön pääomaan, ja tässä tapauksessa korostetaan sitä, että vielä on välttämätöntä, että hallitus arvioi säätiön pääomitustarvetta vuoden 2018 lisätalousarvioletuksen yhteydessä. Lisäksi on tärkeää, että säätiön hallintomalli laaditaan mahdollisimman [Puhemies koputtaa] toimivaksi ja läpinäkyväksi.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on jo reippaasti yliajalla. [Timo Heinonen: Niin paljon hyviä asioita! — Sari Sarkomaa: Niin paljon hyvää, ettei sanotuksi saa!]

Arvoisa puhemies! Kun tämä on näin tärkeä ja iso pääluokka, minä ajattelin, että voimme vielä todeta loppuun, että urheilun puolella tehdään 965 000 euroa panostusta samalla tavalla kuin viime vuonna. Valiokunta sai selvityksen, jossa todetaan, että nämä määrära-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

hat ovat tulleet tarpeeseen. Ja 400 000 euroa nuorten syrjäytymisen vastaiseen työhön. — Kiitoksia, puhemies.

12.12 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kiitos valiokunnan puheenjohtajalle kannustavista sanoista ja eduskunnalle yhteistyöstä.

Ensi vuosi näyttää koulutuksen näkökulmasta monien vaikeiden vuosien jälkeen jo valoisammalta. Suunta on muuttunut. Talouden kääntyminen kasvuun ja julkisen talouden vahvistuminen ovat tuoneet meille odotetun mahdollisuuden tehdä myös uusia, kohdennettuja panostuksia koulutukseen ja osaamiseen. Näissä uusissa lisämäärärahoissa katse on käännetty vahvasti koulutuksen kehittämiseen ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Liikkumavaraa on haluttu kohdentaa erityisesti yhtäältä koulutuksen tasa-arvoa ja laatua vahvistaviin ja toisaalta kasvua edelleen tukeviin toimiin, kuten osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseen. Kuten valiokunnan puheenjohtaja Krista Kiuru todisti, useita tärkeitä lisäpanostuksia saamme ensi vuoden budjettiin koulutuksen kentälle. Hyvinvointimme ja menestysksemme ovat rakentuneet ja tulevat rakentumaan sivistyksen ja osaamisen varaan. Siksi uudistamme suomalaista koulutusjärjestelmää kaikilla sen tasoilla varhaiskasvatuksesta korkeakouluihin ja tutkimukseen sekä aina elinikäiseen oppimiseen saakka. Uudistaminen koskee kaikkia koulutuksen ulottuvuuksia: rakenteita, rahoitusta, toimintatapoja ja sisältöä.

Arvoisa puhemies! Vuonna 2018 varhaiskasvatuksen uudistamista jatketaan varhaiskasvatuslain seuraavalla vaiheella. Uusi peruskoulu -ohjelman avulla tuetaan uusien opetussuunnitelmien jalkautumista, vauhditetaan uusien oppimisympäristöjen käyttöönottoa ja vahvistetaan koulujen yhteisöllistä toimintakulttuuria. Lukiouudistuksen, joka käynnistettiin tuossa puoliväliriihessä, tavoitteeksi on määritelty, että lisätään lukiokoulutuksen vetovoimaa, vahvistetaan lukiokoulutuksen laatua ja oppimistuloksia ja sujuvoitetaan siirtymistä lukiosta korkeakouluopintoihin.

Ammatillisen koulutuksen reformi tulee voimaan ensi vuoden alusta, jolloin koulutuksen lainsäädäntörahoitus ja ohjausjärjestelmät sekä tutkintojärjestelmä uudistuvat. Tämä uudistus on suurin koulutusuudistus lähes kahteen vuosikymmeneen, ja on hyvin tärkeää, että tätä uudistusta ja sen toimeenpanoa mahdollisimman hyvin pystyisimme tukemaan. Ja siihen ensi vuodelle kohdennetut reformin tuen lisäpanostukset tulevat kyllä erittäin tarpeeseen, ja ne tullaan parhaalla mahdollisella tavalla kanavoimaan siten, että ammatillinen koulutus pystyy näihin ammatillisen koulutuksen reformin tavoitteisiin mahdollisimman hyvin ja nopealla aikataululla pääsemään. Tukea tarvitaan.

Tutkimus- ja innovaationeuvoston visio ja tiekartta sekä korkeakoulutuksen ja tutkimuksen vuoteen 2030 ulottuva visio tarjoavat hyvän perustan korkeakoulutuksen, tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan kehittämiseen. Tavoitteeksi on asetettu yhdessä korkeakoulujen kanssa, että vähintään puolet nuorista aikuisista suorittaisi korkeakoulututkinnon vuoteen 2030 mennessä.

Muutama sana, sen verran kuin aikaa riittää, näistä ensi vuoden budjetin panostuksista:

Varhaiskasvatusmaksuja alennetaan ensi vuoden alusta 70 miljoonalla eurolla. Se on erityisesti kohdennettu pieni- ja keskituloisiin, ja sisaralennus, 50 prosenttia, koskee kaikkia perheitä. Maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin saamme tämän päätöksen myötä 6 700 perhettä. Tämä maksualennuskokonaisuus, joka on jo toinen tällä hallituskaudella, lisää koulutuksellista tasa-arvoa ja parantaa samalla myöskin työn kannusteita. Viisivuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilu käynnistetään, ja siihen on varattu rahoit-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

tusta. Samoin varhaiskasvatuksen henkilöstörakennetta kehitetään tavoitteena turvata osaavan henkilöstön määrä ja lisätä erityisesti yliopistokoulutettuja lastentarhanopettajia.

Peruskoulun tasa-arvopanostuksia on lisätty ensi vuoden budjetissa, ja se tulee erittäin tarpeeseen. Sillä voidaan tukea sekä heikommilla alueilla olevia kouluja että niitä kuntia, joissa kehittämisresurssit peruskoulussa ovat vähäiset.

Ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon tuesta jo kerroinkin. Samoin haluan tuoda esille valiokunnan puheenjohtajankin esille nostaman nuorisotyöttömyyden vähentämisen. Nuorisotyöttömyyden vähentämiseksi ja osaamistarpeisiin vastaamiseksi kohdistetaan 9,4 miljoonaa euroa ammatillisen koulutuksen tarjonnan lisäämiseen, ja tällä rahoituksella lisätään koulutuksen määrää 1 000 opiskelijavuodella — tulee tarpeeseen.

Luonnontieteiden ja matematiikan opetuksen laadun nostamiseen panostetaan 5 miljoonaa euroa, ja samoin tässä budjetissa näkyvät lisääntyvät tutkimusmäärärahat sekä Suomen Akatemian kautta että Tekesin kautta jaettavaksi. Samoin vahvistamme datahallinnan ja suurteholaskennan kehittämistä kaikkiaan 12 miljoonalla ensi vuonna, ja se on osa suurempaa, laajempaa kokonaisuutta, joka parantaa tutkimuksen edellytyksiä Suomessa. Myös ammattikorkeakoulujen tki-toimintaa tuetaan 5 miljoonan euron lisärahoituksella. Se on hyvä alku.

Nämä mainitut ja muutamat muut koulutuksen uudistukset ja panostukset, joita meillä on, ovat vain nostoja siitä, mitä kaikkea teemme. Koko koulutusjärjestelmän ketjua käymme läpi, sillä vain uudistamalla voimme varmistaa, että Suomi pysyy jatkossakin koulutuksen esimerkkimaana. Kantavina ajatuksina uudistustyössä on meillä vahvan osaamispuhjan rakentaminen ja kaikkien pitäminen mukana. Tässä vuoden 2018 talousarviossa uudistumista tuetaan kohdentamalla panoksia sinne, missä eurot ovat vaikuttavimmin käytössä, tukevat parhaalla mahdollisella tavalla vahvan koulutuksellisen tasa-arvon ja hyvän osaamisperusteisen kilpailukyvyn tavoitteita.

Vielä kerran kiitos eduskunnalle yhteistyöstä, rakentavaa debattia toivoen.

12.18 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Kulttuurin ja taiteen, urheilun, liikunnan ja nuorisotyön sekä opintotuen vastuualueella ensi vuoden talousarvioesitykseen sisältyy lukuisia uudistuksia ja kehittämissankkeita. Aloitetaan kulttuurista ja taiteesta.

Kulttuuri- ja taidepolitiikan tavoitteena on taiteellisen ja muun luovan työn tekemisen edellytysten parantaminen. Kulttuurin perusta säilytetään vahvana ja elinvoimaisena. Tavoitteena on myös turvata taide- ja kulttuuripalveluiden saatavuus ja saavutettavuus. Kulttuurin ja taiteen rahoitukseen esitetään ensi vuoden talousarvioon yhteensä 456,6 miljoonaa euroa, joka on 6,7 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Rahapelitoiminnan voittovarojen osuus rahoituksesta on 244,3 miljoonaa euroa, jossa on 10,7 miljoonaa euroa kasvua verrattuna tähän vuoteen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen kärkihankkeella parannetaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta. Hankkeen tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten tasavertaisia mahdollisuuksia osallistua taiteeseen ja kulttuuriin. Taiteen perusopetuksen ja muun taide- ja kulttuuritoiminnan tarjontaa lisätään ohjatulla kerhotoiminnalla ja lasten kulttuuritoiminnalla kouluissa.

Prosenttitaiteen periaatetta laajennetaan muille kuin visuaalisille taiteenaloille ja kattamaan taide- ja kulttuuripalveluiden käyttöä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Toimenpitei-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

siin on varattu vuosille 2016—2018 yhteensä 10 miljoonaa euroa, josta vuodelle 2018 varataan yhteensä 2,6 miljoonaa euroa.

Teattereiden, orkestereiden ja museoiden valtionosuuksiin on esityksessä varattu yhteensä noin 105,1 miljoonaa euroa. Yksikköhinnan kustannustason tarkistuksista johtuen taide- ja kulttuurilaitosten valtionosuudet nousevat noin 1,7 miljoonaa tähän vuoteen verrattuna.

Seuraavaksi muutamia nostoja talousarviosta.

Suomalais-virolaisen kulttuurisäätiön pääomittamiseen osoitetaan 6 miljoonaa. Viron valtio on tehnyt vastavuoroisuuteen perustuen 700 000 euron lahjoituksen säätiön pääomaan. Säätiön toiminnan tukeminen sen pääomaa kasvattamalla liittyy sekä Suomen että Viron valtioiden 100-vuotisjuhlavuosiin 2017 ja 2018.

Kansallisteatterin pienen näyttämön perusparannuksen suunnitteluun varataan miljoona euroa. Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenoihin, asuinhuoneistojen perusparannuksiin osoitetaan 200 000 euroa. Matkailun kärkihankkeen kulttuurimatkailuosion toteuttamiseen osoitetaan 150 000 euroa siirtona TEMin pääluokasta.

Audiovisuaalisen alan tuotantokannustin otetaan käyttöön. Tavoitteena on lisätä Suomen vetovoimaisuutta kotimaisten ja kansainvälisten tuotantojen toteuttamispaikkana. Kannustin toteutetaan OKM:n ja TEMin kesken ja sen käytännön toimeenpanosta vastaa Tekes.

Arvoisa puhemies! Seuraavaksi nuoriso- ja liikuntatoimesta. Nuorisotoimialalla edistetään nuorten osallisuutta ja elämänhallintaa sekä tuetaan ja seurataan nuorten kasvu- ja elinoloja. Keskeisinä välineinä tässä työssä ovat vuoden 2017 alussa voimaan tullut uudistettu nuorisolaki ja siihen perustuva valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma. Uutena keinona nuorisoalan toiminnan kehittämisessä ovat vuoden 2018 aikana toimintansa aloittavat nuorisoalan osaamiskeskukset. Osaamiskeskusten tehtävänä on kehittää ja edistää nuorisoalan osaamista ja asiantuntijuutta valtakunnallisesti. Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan -kärkihankkeen rahoitusta kohdistetaan toimiin, joilla syvennetään nuorten palveluja tarjoavien tahojen välistä yhteistyötä ja kootaan hyväksi havaittuja toimintamalleja valtakunnallisesti hyödynnettäväksi. Nuorten työpajatoimintaa ja etsivää nuorisotyötä tuetaan osana kärkihanketta.

Arvoisa puhemies! Valtakunnallisia ja paikallisia liikuntaolosuhteita kehitetään ja tuetaan kansalaistoimintaa liikunnan edistämiseksi. Tavoitteena on liikunnan harrastamisen lisääntyminen kaikissa väestöryhmissä. Huippu-urheilua kehitetään tuloksellisesti ja vastuullisesti. Liikunnan kehitystyön tueksi valmistelemme parhaillaan liikuntapoliittista selontekoa. Osana hallitusohjelman kärkihankkeita toteutetaan tunti liikuntaa päivässä -hanketta. Sen tavoitteena on, että jokainen peruskoululainen liikkuu vähintään tunnin koulupäivänsä aikana. Lisäksi jatketaan kokeiluja toisen asteen oppilaitoksissa. Hankkeeseen käytetään vuonna 2018 kärkihankerahoitusta 7 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi opintotuesta. Perheellisten opiskelijoiden opintotukeen esitetään 75 euron kuukausittaista huoltajakorotusta, jota varten varataan 10 miljoonaa euroa. Huoltajakorotus on merkittävä parannus perheellisten opiskelijoiden asemaan. On hienoa, että opiskelijajärjestöjen pitkäaikainen tavoite opiskelijaperheiden huomioimisesta opintotuesta toteutuu tämän hallituksen aikana. — Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Nyt voimme siirtyä debattiin. Pyydän varaamaan vastauspuheenvuoron omalta paikalta. Edustaja Puumala aloittaa.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

12.24 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Eteenpäin ja ylöspäin, se on todellakin suunta. Hyviä asioita sisältyy tuohon budjettiesitykseen.

Jos lähdetään koulutuspuolelta liikkeelle. Mielestäni iso linja on perustan vahvistaminen, joka nyt näkyy sekä varhaiskasvatuksen puolella — siellä lukuisina toimina — että peruskoulun puolella. Siellä on tuo tasa-arvoraha, jonka myötä toivottavasti löytyy sitten myöskin mallit siihen, miten saadaan pojat pärjäämään, miten saadaan perustaa vahvistettua ja miten Suomessa pystytään välttämään sellainen Ruotsin tie, jossa peruskoulussa on ollut nähtävissä selvää rapautumista. Näkisin, että tämän pohjan vahvistaminen on meillä kaikkein tärkeintä. Nämä toimet eivät tietenkään vielä itsessään riitä mutta ovat hyviä ja oikeansuuntaisia. Sitten ammatillisen koulutuksen reformi ja sen toimeenpanon tuki — sille tarvitaan kyllä nyt kaikki mahdollinen tuki. Hyvä, että on olemassa rahallista tukea. Sen lisäksi tarvitaan meiltä kaikilta myöskin muuta kuin taloudellista tukea, että reformi saadaan onnistumaan.

12.25 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuosi näyttää valoisammalta kuin koskaan, ja näyttää siltä, että lähdemme pirteästi eteenpäin rakentamaan uutta tulevaisuutta. Tästä iso kiitos myös meidän opetusministerillemme Grahn-Laasoselle.

Muutamia pohdintoja. On hieno asia, että meillä vihdoinkin ja viimein myöskin korkeakoulukenttään saadaan rahoitusta. Siellä on lippulaivarahoitusta, ja nuorille tutkijoille tulee rahaa. Ne tulevat todella tarpeeseen. Korkeakouluvisio 2030:lle on asetettu tavoite, että meillä tutkimus- ja tuotekehityksen osat ovat 4 prosenttia bkt:sta. Tässä kun lähdemme panostamaan 2,8 prosentista kohti 4:ää prosenttia, niin tämä on hyvä alku sille.

Yksi asia, joka huolestuttaa silti ja johon tulee puuttua viimeistään kehysvaiheessa, on meidän hakijasumavuoren purku. Meillä on valtava määrä lukiolaisia, jotka odottavat korkeakoulupaikkaansa, ja se vuori on vain kasvanut. Ja meidän työmarkkinat tarvitsevat uusia tekijöitä kipeästi. Kysynkin: onko meillä mahdollisuutta lähteä miettimään keinoja, joilla me hakijasumaa puramme ja joilla ne nuoret, jotka [Puhemies koputtaa] haluavat päästä opintojen pariin, voidaan saada sinne?

12.26 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En halua olla ilonpilaaja, mutta sitä taustaa vasten, että meidän suomalaisten koulutustason nousu on pysähtynyt, alueellinen eriarvoisuus kasvaa, tiedetään poikien tilanne ja syrjäytymisen määrä, enemmänkin olisimme odottaneet.

Minä olen aiemminkin perännyt tätä: Meillä on nyt 69 000 syrjään jäänyttä nuorta. Petri Hilli, tutkija, on arvioinut, että se maksaa 1,4 miljardia vuodessa. Sitten meillä on lähes 100 000 alle 30-vuotiasta nuorta ilman ammattitutkintoa. Nämä luvut menevät osin päällekkäin, mutta suuruusluokka kertoo, että tämä on hätätila, jolle pitää tehdä jonkuntyyppinen kansallinen ohjelma, jolla tähän tartutaan kiinni. Mitä tekee hallitus? Ajaa alas nuorten aikuisten osaamisohjelman, joka oli nimenomaan kohdennettu näille nuorille. Sama koskee nuorisotakuuta. [Puhemies koputtaa]

On kivaa, että laitetaan nyt pikkasen lisää, mutta kun on enemmän otettu, niin se ei tätä tilannetta korjaa.

12.28 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos liikuntapoliittisen selonteon tulosta ensi vuonna, se on paikallaan.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Valitettavan moni nuori jättää toisen asteen koulutuksen kesken. Opintonsa syystä tai toisesta keskeyttäneillä työmarkkinoille siirtyminen takkuu usein ja tulevaisuudennäkömät ovat heikommalla kuin yhteen putkeen koulunsa suorittaneilla nuorilla. Oppivelvollisuuden pidentämistä on jo pitkään pyöritetty yhtenä ratkaisuna syrjäytymisen ongelmaan. Itse en usko oppivelvollisuuden pidentämisen poistavan ongelmia laajemmassa mittakaavassa. Uskon, että syrjäytymistä ja monia muita nuorten ongelmia voidaan ehkäistä tehokkaammin lisäämällä resursseja perus- ja toisen asteen koulutukseen. Kouluissa tulee olla riittävä määrä opettajia, jotta myös heikommin perässä pysyvät saavat erityistä tukea.

Opinto-ohjauksen merkitystä ei voi kyllin korostaa. Hyvä opinto-ohjaaja on hukassa oleville nuorille kuin kompassi, joka näyttää suunnan elämälle ja kannustaa. Resursseja tulee kohdentaa enemmän opintojen etenemistä tukeviin toimintoihin.

P.S. Perussuomalaiset ehdottavat velvoittavaa opiskelua niille, jotka ovat näitä pudokkaita. Miten ministeri tämän ottaa vastaan?

12.29 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan sivistysvaliokunta kuunteli syksyn budjettikuulemisissa laajan joukon asiantuntijoita nimenomaan varhaiskasvatuksen ja peruskoulun näkökulmasta teemoina tasa-arvo ja yhdenvertaisuus. Semmoinen iso huoli, mikä itselle sieltä nousi, on nimenomaan meidän peruskoulussa niiden yhteisöjen jaksaminen ja hyvinvointi tällä hetkellä. Eräs asiantuntija sanoi todella pysäyttävästi. Hän on asiantunteva, erittäin ansioitunut, tehnyt pitkän uran koulutuspolulla ja sanoo, että se on hurjaa, että kun rehtorit eivät jaksa, niin sen jälkeen opettajat eivät jaksa, ja kun opettajat eivät jaksa, niin sen jälkeen myöskään oppilaat eivät jaksa. Se näkyy monenlaisena oireiluna. Se liittyy ennen kaikkea leikkauspolitiikkaan, ja se liittyy resursseihin.

Itse ajattelen, että tämä on semmoinen kysymys, että ohi kaiken meidän pitäisi tällä hetkellä keskittää paljon huomiota siihen, miten meidän peruskoulussa voidaan ja miten me voimme kollektiivisesti mahdollistaa, että ne olot ovat vähintään inhimillisiä tänään, tässä ja nyt. Se on semmoinen osa-alue, mitä me emme voi millään tavalla vaarantaa tai ottaa minkäänlaisia riskejä, vaan meidän prioriteettimme täytyisi olla, että me arvostamme sekä opettajien että kasvattajien työtä ja arvostamme myöskin jokaisen oppilaan yhdenvertaista mahdollisuutta oppia. Se on irrallaan [Puhemies koputtaa] leikkauspolitiikasta ja yksittäisistä panostuksista.

12.30 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin lämmin kiitos tästä Suomalais-virolaisen kulttuurisäätiön 6 miljoonan euron summasta, se on erittäin tärkeä. Hienoa, että meidän maidemme välit edelleen kehittyvät. Olemme hyvin läheisiä sukulaiskansoja.

Erityisesti haluan nostaa esille tämän audiovisuaalisen alan tuotantotuen eli kannustimen 25 prosenttia maksuhyvitystä Suomessa toteutetun tuotannon kuluista, ja mikä tärkeä huomioida, myös edeltävältä vaiheelta ja jälkituotannosta. Meillä on paljon myös yhtiöitä, joilla on merkittävää jälkituotantoa, esimerkiksi tietokonegrafiikkaa, jolloin tällä on merkitystä myös siltä osin, että jos pelkästään jälkituotanto on Suomessa, niin sekin voi tukea saada. Tietysti pitkiä elokuvia, dokumentteja, animaatioita, televisiosarjoja on paljon eri Pohjoismaissa tehty, ja käsittääkseni vastaavatyyppejä tukia löytyy. Kysyisinkin, miten tämä vertautuu näihin muihin Pohjoismaihin. Asenne on nyt oikea, että meillä on tämä fil-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

minginfinland.fi Elokuvasäätiön tekemänä. Nyt alkaa olla asenne oikea, mutta miten tämä tosiaan vertautuu näihin meidän lähimpiin kilpailijoihimme?

12.31 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä ministeri Terho viittasi huoltajakorotukseen ja sanoi, että sillä parannetaan perheellisten opiskelijoiden asemaa, mutta on toki syytä tarkentaa, että parannetaan niiden tilannetta suhteessa siihen, mikä se olisi ollut hallituksen tekemien leikkausten jälkeen, eli perheellisten opiskelijoiden toimeentulo on huoltajakorotuksenkin jälkeen heikompi kuin tämän hallituksen aloittaessa toimintansa. On siis sinänsä myönteistä, että ollaan nyt saatu tällaisia kauan kaivat-
tuja rakenteellisia uudistuksia tähän opintotukeen, mutta siitä huolimatta opiskelijat ovat olleet se väestöryhmä, joka on kärsinyt eniten harjoitetusta talouspolitiikasta viime vuosien aikana Suomessa, ja minusta se on häpeäksi koko tälle talolle ja eduskunnalle.

Mutta edustaja Lauslahti puhui myöskin myönteisestä kehityksestä ensi vuotta ajatellen, ja kun kuuntelee niitä viestejä, mitä tulee ammatillisen koulutuksen kentältä, niin tämä viesti ei ole kyllä kokonaan myönteinen vaan Amisbarometrissa kävi ilmi, että opiskelijat kaipaavat enemmän lähiopetusta. Myöskin Yleisradion tekemissä kyselyissä tulee ilmi, että niin opettajat kuin opiskelijatkin ovat huolissaan siitä, miten syrjäytymisen ehkäisy tulee onnistumaan tämän ammatillisen koulutuksen reformin jälkeen. [Puhemies koputtaa] Toivoisin ministereiltäkin vastauksia siihen, mitkä ne ovat ne elementit ja toimet, joilla turvataan... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

12.33 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Med tanke på den stora bilden inom utbildningspolitiken ter det sig som om vi i Finland saknar en helhetsbaserad och långsiktig vision, och det här oroar mig verkligen. Mindre och lite större ingrepp görs än här och än där, utan att vi ser helheter där allt från småbarnspedagogik till högskoleväsendet ingår. Vi behöver en helhetssyn och långsiktighet.

Arvoisa puhemies! Koulutuksen tasa-arvo ja tasavertaisten edellytysten luominen tulee vaatimaan enemmän huomiota ja konkreettisia toimenpiteitä sekä valtakunnallisella tasolla että paikallisella tasolla tulevaisuudessa, ja tähän suureen haasteeseen hallituksen tulee vastata vielä tämän kauden aikana. Nykyiset toimenpiteet eivät riitä, ja olemme sivistysvaliokunnassa koko syksyn aikana kuulleet, minkälaisia haasteita meillä on edessämme, jotka liittyvät tasavertaisten edellytysten luomiseen, ja tähän meidän tulee kaikkien vastata.

12.34 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ammatillisen koulutuksen reformi on varmasti omalta osaltaan mahdollisuus, mutta kyllä siihen sisältyy isoja riskejä ja erityisesti riskejä niitten nuorten opiskelijoitten kohdalla, jotka jo tänä päivänä kaipaisivat enemmän näitä lähiopetustunteja. Tietenkin oikeastaan voisi sanoa, että kysymys on siitä, millä tavalla voidaan varmistaa jokaisen oppilaan yksilöllinen opintopolku ja se, että nämä oppilaat saavat siinä tulevassakin mallissa tarpeeksi eväitä siihen oman ammattitaitonsa kehittämiseen ja opiskeluun, ja toisaalta siitä, miten sitten yrityspuolella riittää riittävästi henkilöitä opastamaan ja ohjaamaan työpaikalla oppimista. Mutta opintopolku on kokonaisuus, ja jos me katsomme niitä ihmisiä, jotka keskeyttävät ammatillisessa koulutuksessa, niin yleensä syyt löytyvät jo sieltä perusopetuksen puolelta. Olisinkin halunnut vielä ministeriltä kysyä, millä tavalla tämä ammattiin ohjaaminen, niin sanottu opis-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

kelijaohjaus, siellä peruskoulun puolella pystytään varmistamaan, että lapset ja nuoret ha-
keutuvat oikeille aloille ja niille aloille, joille heillä on edellytyksiä.

12.35 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä Lounais-Suomessa positiivinen rakennemuutos on saanut aikaan suuria työvoimatarpeita. Autotehdas Uudessakaupungissa palkkaa koko ajan lisää väkeä, ja Turussa telakka ja sen verkostoyritykset työllistävät parhaillaan jo 7 000 työntekijää. Telakan oman arvion mu-
kana luku kasvaa asteittain vuoteen 23 mennessä jopa 20 000:een.

Tämä tuo mukanaan merkittäviä koulutustarpeita sekä ammatillisessa koulutuksessa että insinöörikoulutuksessa. Näihin tarpeisiin onkin valtio myöntänyt ihan kohtuullisesti rahoitusta ensi vuodelle, mutta yhden vuoden rahoitus ei kuitenkaan riitä, sillä rahoitusta tarvitaan myös jatkossa. Koulutuksen määrä ja laatu tulee nostaa pysyvästi teollisuuden uuden tuotantokapasiteetin mukaisesti. Diplomi-insinöörikoulutuksen yhteistyömalli on hyvä ensiapu diplomi-insinööritarpeeseen mutta ei ole riittävä ratkaisu. Lounais-Suomi tarvitsee ihan oman teknillisen tiedekunnan. Arvioiden mukaan amk-insinöörien ja diplo-
mi-insinöörien tarve kaksinkertaistuu Lounais-Suomessa lähivuosina. Nykyiset koulutus-
määrät ja -mallit eivät yksinkertaisesti riitä. Mitä aiotte tehdä asialle?

12.36 Mirja Vehkaperä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suoma-
lainen koulu on brändi, ja se on käyntikortti maailmalle. Menestyksen ja osaamisen eturin-
tamassa menevät tietysti koulutuksen ammattilaiset eli opettajat. Siksi olen erittäin tyyty-
väinen siihen, että opettajien perus- ja täydennyskoulutukseen satsataan nyt ensi vuonna
niin, että 23 miljoonaa euroa on käytettävissä perus- ja täydennyskoulutukseen. Opetus-
suunnitelmat ja vaatimustasot ovat koko ajan kasvaneet, ja yhteiskunta vaatii opetushenki-
lökunnalta entistä enemmän esimerkiksi näissä audiovisuaalisissa digitaalisissa palveluis-
sa.

Sipilän hallitus satsaa tulevina vuosina lapsiin, perheisiin ja nuoriin. Siksi perhevapaa-
uudistus toteutetaan eturintamassa ja varhaiskasvatusmaksuja alennetaan 70 miljoonalla
eurolla, joten useampi tuhat perhettä pääsee maksuttoman varhaiskasvatuksen piiriin.
Opintotuen huoltajakorotus on keskustalla ollut pitkään listalla, ja nyt se pystytään toteut-
tamaan. Nämä satsaukset ovat tervetulleita.

12.37 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen jäsenet
täällä keuhvat toinen tosiaan ja ministereitä, vaikka siihen ei syytä olisi, koska tässä on hy-
vin paljon tehty leikkauksia opetuksen kaikille sektoreille, ja viimeisimpänä tietysti tämä
yleissivistävä koulutus, joka myöskään ei tule leikkauksilta säästymään.

Arvoisa puhemies! Nuorten osalta rahaa on kyllä lisätty niihin toimenpiteisiin, että nuo-
ret saataisiin kiinni, kaikki yhteiskuntaan mukaan, mutta samanaikaisesti kuitenkin tosi-
asia on se, että nuorten syrjäytyneiden määrä on lisääntynyt. Tämä tarkoittaa silloin sitä,
että tuki ei kohdistu oikein elikkä se työ ei ole riittävän vaikuttavaa. Olen tyytyväinen sii-
hen, että ohjelmat perustettiin, mutta se ei yksin riitä. Se kertoo siitä näköalattomuudesta,
ettei uskalleta ottaa suurempia askeleita.

Välittömästi kun kulttuuriministerin salkku vaihtui, ministeri Terho hajotti nuorisota-
kuutyöryhmän yksin poliittista syistä, yksin sen tähden, että puolue nimeltä perussuoma-
laiset sattuu hajoamaan. Siellä oli aloitettu hyvä työ nimenomaan nuorten syrjäytymisen
ehkäisemiseksi. Nyt kun te olette hajottaneet koko sen ryhmän, niin mitä muuta te teette

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

kuin pidätte juhlapuheita? Missä ovat ne teot, miten nämä nuoret syrjäytyneet saadaan kiinni yhteiskuntaan, ministeri Terho? [Jukka Gustafsson: Onpa ankaraa puhetta!]

12.39 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sivistysvaliokunta tosiaan kuuli laajasti koulutuksen tasa-arvosta. Se huolestuttaa varmasti meitä kaikkia. Kuitenkin on hyvä muistaa, että nyt me olemme tehneet paljon sellaisia toimenpiteitä, joiden vaikutukset eivät vielä näy, kuten esimerkiksi opetussuunnitelman muutos. Viimeisimmät astuvat voimaan vasta ensi vuoden aikana. Mielestäni kannattaa nyt rauhassa katsoa, miten uudet opetussuunnitelmat vaikuttavat oppimistuloksiin ja siihen, mistä me olemme kaikki hyvin huolissamme, kuten tyttöjen ja poikien erojen kasvamiseen. Lisäksi varhaiskasvatussuunnitelmat ovat vasta tänä vuonna tulleet käyttöön kaikkiin päiväkoteihin. Niidenkin vaikutukset tulevat varmasti nähtäviksi vuosien päästä. Toki meidän pitää silti jatkuvasti pohtia sitä, millä saamme entistä useamman nuoren mukaan.

Lopuksi haluan vielä kiittää erityisesti varhaiskasvatuksen maksujen alentamisesta. Se on erinomainen askel tavoitteessa useamman lapsen saamisesta mukaan varhaiskasvatukseen.

12.40 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnassa on paljon keskusteltu siitä, että kun nämä megaluokan leikkaukset, jotka tehtiin koulutuslupauksen jälkeen, johtivat tilanteeseen, jossa Suomessa ei enää ymmärretty, miksi vielä tällä hallituskaudella pitää koulutuksesta leikata tosiasiaa enemmän kuin viime hallituskaudella, niin silloin on kuitenkin todettava, että tämä kritiikki on eduskunnassa purrut, koska nyt selkeästi on nähtävissä, että hallitus pyrkii siihen, että näitä kasvun hedelmiä voitaisiin siten täällä koulutuksen puolella käyttää niin, että koulutukselle tulisi lisäpanostuksia. Nämä lisäpanostukset, jotka nyt on annettu, ovat minusta kuitenkin tärkeitä, erityisesti perusopetuksessa. Perusopetuksessa on ollut parhaimpina vuosina jopa 86,5 miljoonaa euroa rahaa tasa-arvon edistämiseen. Nyt parhaimpina vuotena, käytännössä, peruskoulun tasa-arvon vahvistamiseen ja haasteellisimpien koulujen ongelmien [Puhemies koputtaa] hoitamiseen on 25 miljoonaa euroa ja yhteensä 40. Nyt tähän tarvitaan lisäpanostuksia vielä jatkossakin.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä ennen ministereitä edustaja Aalto.

12.41 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä salissa puhutaan paljon lisäpanostuksista. Kysymys ei ole lisäpanostuksista vaan aikaisempien, jo tehtyjen leikkausten pienestä perumisesta. Rahoitusta on leikattu 500 miljoonaa. [Eduskunnasta: Mistä vihreät sen säästäisi?] 50 miljoonaa euroa on palautettu. Tosiasiaa viivan alle jäävät 450 miljoonan euron pysyvät leikkaukset. [Jukka Gustafsson: Koulutus on investointi!] Sen takia ei voi puhua lisäpanostuksista. On toki hyvä asia — iloitsen jokaisesta eurosta — että hallitus peruu omia aikaisempia leikkauksiaan, mutta lisäpanostuksista ei ole kysymys.

Mutta minun kysymykseni arvoisalle ministerille on se, että jos nyt on havaittu Unescon raportissa, TIMSS-raportissa ja Pisa-raportissa isoja ongelmia — sukupuolten välisiä eroja sekä perhetaustan ja asuinpaikan vaikutuksia koulutukseen — niin silloinhan nämä ongelmat ovat syntyneet jo aikaisemmin. Kun puhutaan tulevaisuuden panostuksista, niin pitää kysyä: miten ministeri ja hallitus aikovat näihin asioihin puuttua? Ja sen jälkeen puhu-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

taan lisää myös tulevaisuuden panostuksista, joihin vihreät laittaisivat lisää rahaa 500 miljoonaa.

Puhemies Maria Lohela: Vielä ministeriä ennen edustaja Puumala.

12.42 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämähän ei kovin pitkälle johda, ja aika monta kertaa tämän debatin olemme käyneet, mutta ehkä se vielä kerran jossakin muodossa voitaisiin käydä. Miksi se ei oikein johda mihinkään: Edellisen hallituksen painopisteenä olivat leikkaukset valitettavasti perustasta. [Krista Kiuru: Samat leikkaukset ovat vielä voimassa, ja lisää on tulossa!] Sehän tapahtui valtionosuuksien kautta, eli silloin se kohdistui kaikista pahiten juuri peruskoulutukseen, siis peruskouluun ja varhaiskasvatukseen. Ne kokoluokathan ovat puolella miljardissa, ne laskennalliset koulutuksen leikkaukset peruskoulussa. No, sille pantiin nyt sitten stoppi, mutta olemmehan mekin joutuneet tekemään kovia leikkauksia. Siis korkeakoulutuspuolella on ollut tiukkoja leikkauksia. Tuo ammatillisen leikkaus, joka toki oli edellisellä kaudella isompi, jouduttiin viemään maaliin. Mutta kun tämä ei oikein johda mihinkään vertailla, kumpi leikkasi enemmän, niin ehkä sen takia enemmän eteenpäin kannattaisi tässä katsoa. Toivottavasti saadaan suunta nyt isosti muuttumaan, ja siihen nyt tämä budjetti antaa kyllä hyviä emmeitä.

Puhemies Maria Lohela: Nyt ministeri Grahn-Laasonen, 3 minuuttia.

12.43 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Oleellista on nyt se, että käänne on tapahtunut ja menemme valoisampia aikoja kohti ja että rohkeasti kykenemme tässä salissa myöskin viemään läpi sellaisia uudistuksia, jotka vievät koulutusta uuteen aikaan. Kun ajatellaan, miten nopea maailman muutos on, niin siihen ei voida vastata eilisen eväillä vaan on jatkuvasti katsottava tulevaisuuteen, siihen, millaiseen maailmaan lapset ja nuoret koulutuksen kautta valmistautuvat. Ne kaksi asiaa, mihin erityisesti olemme kiinnittäneet huomiota, ovat nimenomaan koulutustason kääntäminen nousuun — ja siihen liittyy myöskin oppimistulosten parantaminen — ja toisena kokonaisuutena tasa-arvon vahvistaminen, lähtien ihan sieltä varhaisista vuosista, koska se on kaikkein vaikuttavinta.

Aivan kuten valiokunnan puheenjohtaja hyvin totesi, edellisellä kaudella ongelma liittyi nimenomaan siihen perustan murentumiseen eli peruskoulun perusrahoituksen heikkenemiseen. Tällä hallituskaudella peruskoulun perusrahoitusta on vaalittu, ja sinne näitä leikkauksia ei ole kohdennettu, vaan pikemminkin on pyritty vahvistamaan nimenomaan peruskoulun kehittämistä ja uusien opetussuunnitelmien toimeenpanoa. Lisäksi tällä hallituskaudella on pystytty panostamaan opettajankoulutukseen, ja se on ollut se meidän valintamme. Eli kun on kärkihankerahoitusta käytössä, niin siitä valtaosa menee nimenomaan opettajien osaamiseen ja täydennyskoulutukseen, koska se on vaikuttavaa muutoksen tekemistä ja tuo samalla tukea opettajille raskaassa työssä. [Antti Rinne: Isompia ryhmäkokoja!]

Samoin varhaiskasvatukseen liittyen: Alkukaudesta jouduimme tekemään säästöpäätöksiä varhaiskasvatuksessa, ja ne eivät varmasti ole olleet kenellekään mieluisia. Mutta sen jälkeen olemme pystyneet muun muassa alentamaan tuntuvasti varhaiskasvatusmaksuja, ensi vuoden alusta jo toista kertaa tällä hallituskaudella, mikä lisää lasten mahdollisuuksia.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

sia osallistua varhaiskasvatukseen. Se tuo uusia lapsia varhaiskasvatuksen piiriin ja sitä kautta turvaa hyvää perustaa ja pohjaa koulutuspolulle myöhemmissä vaiheissa. Erittäin tärkeä asia on myöskin se, että tunnistamme niiden varhaisten vuosien vahvojen perusvalmiuksien merkityksen ja panostamme seuraavat koulutuspanostukset, joita on mahdollista tehdä, nimenomaan sinne.

Edustaja Gustafssonille haluan todeta, kun hän mainitsi tämän nuorten aikuisten osaa-misohjelman, että nimenomaan on pyritty mieluummin siirtymään pois näistä erillisrahoi-tuksista, jotka eivät ole erityisen vaikuttavia, ja rakentamaan mieluummin kokonaan yhte-näinen, uusi ammatillisen koulutuksen rakenne, joka astuu ensi vuonna voimaan ja joka pystyy palvelemaan erilaisia kohderyhmiä, myöskin niitä nuoria aikuisia, joilta on jäänyt tutkinto kesken ja suorittamatta.

Positiiviseen rakennemuutokseen on vastattu erittäin nopeasti ja joustavasti ja tehty merkittävät panostukset Lounais-Suomeen, jotta voitaisiin huolehtia siitä, että... [Krista Kiuru: Siis Varsinais-Suomeen!] — Lounais-Suomeen ja erityisesti Varsinais-Suomeen, koska siellä sitä tarvetta on. — Siellä on nimenomaan haluttu varmistaa, ettei osaa-ajapula nousisi kasvun esteeksi.

Sen haluan vielä nostaa esille, kun aikaa on hyvin vähän ja rajallisesti, että on hyvin tär-keää, että käymme täällä keskustelua siitä, miten näitä monia ongelmia ratkaistaan. Sen si-jaan, että täällä joka kerta nostamme esiin ne ongelmat, nyt kaipaisin niitä ratkaisuja, mi-ten mennään eteenpäin. Ja siihen liittyen nämä uudistukset, joista jo mainitsin, nimen-omaan tuovat niitä vastauksia: uudet opetussuunnitelmat, varhaiskasvatuksen kehittämi-nen, ammatillisen koulutuksen reformi, käynnissä oleva lukiouudistus ja Korkeakoulutuk-sen ja tutkimuksen visio 2030.

Puhemies Maria Lohela: Ja ministeri Terho, myös 3 minuuttia.

12.47 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Tässä muun muassa edustaja Elo viittasi Viron kanssa perustettuun kulttuurisäätiöön. Se on todellakin iloinen asia tänä juhluvuonna. Samoin Elo viittasi audiovisuaalisen alan tuo-tantotukeen, joka itse asiassa on kilpailevissa Pohjoismaissa osittain vielä vahvempaakin, mutta ollaan silti tyytyväisiä, että meilläkin suunta on nyt oikea, että kulttuurivientiin lisä-panostetaan, koska tämä on tietenkin merkittävä toimiala ja yhä kasvava jatkossa.

Edustaja Andersson viittasi aiempien vuosien budjetteihin mutta oli ilmeisesti tyytyväi-nen ensi vuoden budjettiin ainakin huoltajakorotuksen osalta, joten en jatka siitä pidem-pään.

Edustaja Niikko, joka ilmeisesti poistui — ei, on siellä — arvosteli leikkauksia, joista muistutan, että olette itse ollut ne hyväksymässä. Hän myös arvosteli nuorisotakuun neu-vottelukunnan hajottamista, mutta neuvottelukunta on uudelleen asetettu sen jälkeen, kun sen puheenjohtaja pyysi eroa, ja olen nimittänyt uuden puheenjohtajan, eli neuvottelukun-ta toimii aktiivisesti. Mutta jos kärkevässä puheenvuorossanne viittasitte joihinkin yksit-täisiin nimityksiin, kuten omaanne, niin muistutan, että tämä on hallituksen neuvottelukun-ta, joten siinä ei ole edustettuna opposition edustajia. [Jukka Gustafsson: Kuka on puheen-johtaja nyt?]

Gustafsson otti erittäin tärkeän kysymyksen näistä syrjäytyvistä nuorista. Olen eri yhte-yksissä tähän useaan kertaan vastannut, mutta esimerkiksi Ohjaamo-toiminnan vakiinnut-taminen on nyt hyvin tärkeä osa tämän ongelman taklaamista. Te otitte esiin sen valtavan

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

kustannusten mittaluokan, jopa 1,4 miljardia vuodessa, joka siis antaa meille kaikille sen ehdottoman ymmärryksen, että kyseessä ei ole pikkuseikka sen enempää inhimillisesti kuin taloudellisesti. Tämän eteen täytyy tehdä henkistä työtä mutta myös panostuksia.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan debattia.

12.49 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysyisin ministeriltä, ovatko strategiarahaston henkilöstöresurssit varmasti riittävät arvioimaan ja seuraamaan näitten hankkeitten kulkua. Olisi erittäin tärkeätä, ja myös toivon sitä, että olisi poliittista ohjausta, että näissä valinnoissa ja hankkeissa olisi painotettu erityisesti sitä, että oppimisvaikeuksissa olevien nuorten ammattiin valmistumista tukevia hankkeita lähtisi nyt liikkeelle, jotta toisen asteen koulutusresurssiin saataisiin erittäin hyviä toimintamalleja tukemaan juuri sitä, että meillä oppimisvaikeuksiset nuoret voivat valmistua ammattiin niin, että me emme saa koulupudokkaita. Sama koskee alakohtaisia erityispiirteitä esimerkiksi metsäkonekuljettajien osalta, missä alalle tarvitaan erityisen paljon uusia ammattilaisia, mutta työssäoppiminen on erittäin kallista. Haluaisin kysyä ministeriltä: onko poliittista ohjausta nyt riittävästi, ja ovatko henkilöstöresurssit riittävät?

12.50 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Amisbarometrissä tuli tärkeää tietoa nimenomaan siitä, miten ammatillisen koulutuksen opiskelijat haluavat kehittää omaa koulutustaan ja omaa toimeentuloaan. On erittäin hyvä, että opintotukimuutokset parantavat nyt nimenomaan toisen asteen opiskelijoitten toimeentuloa. Siellä on myös eniten perheellisiä, varsinkin yksinhuoltajia. Heille tämä huoltajakorotus on erityisen tärkeä, ja sitä on kiiteltä. Erityisen tärkeää on myös se, että siellä on tietysti toivottu lähiopetusta, josta on leikattu jo monina vuosina aikaisemmin, mutta työssäoppiminen oli melkein yhtä tärkeää, eli sitä pitäisi lisätä ja siihen ollaan nyt panostettu. Samaan aikaan, kun on leikattu lähiopetusta, kuitenkin ei ole siirrytty työssäoppimiseen, ja tähän nyt uusi amisreformi puuttuu.

Hyvä puhemies! Olisin koulutuksen saavutettavuudesta puhunut. On kannettu paljon huolta tasa-arvosta opiskelijoitten välillä ja siitä, miten sitä on saatavissa. Erityisesti korkeakoulutuksen osalta meillä on hirveän kova tarve jatkossa. Kun pitää saada korkean koulutuksen omaavia osajia alueelle, niin miten heille tämä koulutus voidaan turvata? Koulutus myöskin periytyy tällä hetkellä liian paljon vanhemmilta opiskelijoille. [Puhemies koputtaa] Tähän taustaan ja alueelliseen tasa-arvoon liittyen, miten saavutettavuussuunnitelmaa voitaisiin viedä eteenpäin?

12.51 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen työskennellyt 20 vuotta koulutuksen, tutkimuksen, tuotekehityksen saralla Suomessa ja kansainvälisesti, ja koskaan — ennen kuin viimeisen puolen vuoden, vuoden aikana — en ole saanut niin paljon kysymyksiä kyseisen sektorin edustajilta meiltä ja muualta, että mitä Suomi oikein tekee. Tämän sektorin edustajat ovat aika lailla ruvella.

Kuten edustaja Toivola totesi, niin kun kuuntelimme sivistysvaliokunnassa tasa-arvon näkökulmasta peruskoulun ja varhaiskasvatuksen asioita, kuva oli heikko. Se oli itse asiassa heikompi kuin mihin ainakaan itse olin varautunut. Kaikki asiantuntijalausunnat puolisivat sitä. Näin ollen on hieman hämmäntävää kuunnella tätä keskustelua, kun toisaalta opetusministeri puhuu valoisasta ajasta ja uudistuksista ja toisaalta hänen puoluetoverinsa,

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

arvostamani sivistysvaliokunnan jäsen Multala puhuu, että katsotaan rauhassa tehtyjen muutosten vaikutukset. Eli ollaan tekemässä uudistuksia ja halutaan kuunnella vaikutuksia, ja sitten toisaalta ollaan leikattu ennennäkemättömällä tavalla. Kysyisin kyllä tässä kohtaa ministeriltä: uskotteko te todella tasa-arvon ja osaamistason nostamiseen tällä budjetilla, näillä panostuksilla, jos luette [Puhemies koputtaa] sivistysvaliokunnan kuulemisten tulokset?

12.53 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella, kuten nostin esiin, tämä on kaikkien yhteinen huolenaihe. Mielestäni edustaja Aalto totesi aivan osuvasti, että tämä kehityshän on lähtenyt väärään suuntaan jo vuonna 2006 eli paljon ennen tämän hallituskauden alkamista. Olen aivan vakuuttunut siitä, että opetusministeriössä paneudutaan tähän asiaan ja pyritään miettimään niitä toimenpiteitä, joilla tasa-arvoa koulutuksessa pystytään lisäämään, ja siitä osoituksena on muun muassa se, että ministeri on lisännyt 25 miljoonaa euroa koulutuksen tasa-arvon lisäämiseen ja sen lisäksi valtiovarainvaliokunta lisäsi sinne vielä lisäksi 2 miljoonaa euroa. Mutta raha ei valitettavasti kuitenkaan ole se ainoa asia, joka tähänkään asiaan auttaa. Pitää vielä kuitenkin tuoda esiin se, että yleissivistävän koulutuksen perusrahoituksesta tämä hallitus ei ole leikannut. [Krista Kiuru: Onpas!]

12.54 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laadukas koulutus vaatii riittävät resurssit, ja siksi on ymmärrettävää, että täällä puhutaan paljon myös rahasta, sillä rahaa tarvitaan. Me tiedämme kaikki, että koulutuksesta on aiempinakin vuosina leikattu paljon, mutta tämä hallitus on leikannut vielä lisää. Se, että nyt laitetaan lisää rahaa, on hyvä asia, mutta kannattaa muistaa, että se on vain kymmenesosa siitä, mitä leikkaukset ovat olleet. Ja yksi huoli on se, että on paljon erilaista hanke- ja kehittämisrahoitusta, joka sinänsä on ihan hyvä, mutta kun me tarvitsisimme sitä perusrahoitusta jokaiselle asteelle. Vain siten voimme taata riittävän laadukkaan koulutuksen kaikille.

Täällä on ollut suuri huoli siitä, että alueelliset erot lisääntyvät, ja se on aivan totta. Osa kunnista on voinut paikata näitä leikkauksia, mitä hallitus on tehnyt varhaiskasvatukseen, mutta osa ei. Ja tämä olisi äärimmäisen tärkeätä, että me valtakunnallisesti takaamme joka puolelle Suomea kaikille subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden, [Puhemies koputtaa] riittävän laadukkaan varhaiskasvatuksen. Niin pidämme kiinni tasa-arvosta.

12.55 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä jo kerrottiin se ihan oikea tieto, että pääkaupunkiseutu, Pirkanmaa ja Lounais-Suomi saavat nyt kyllä [Jari Myllykoski: Varsinais-Suomi!] — Varsinais-Suomi mukaan luettuna tietystikin — opiskeluvolyymiä lisää ammatillisen koulutuksen osalta. Se on perusteltua. Samaan aikaan tapahtuu toisaalta se, että Itä-Suomi, Ylä-Savo mukaan luettuna, menettää opiskelijavolyymiä. Tämä on sikäli hankala asia, että tämä alue, Ylä-Savo, on erittäin vankkaa kansainvälisen vientiteollisuuden aluetta. Siellä on hyviä yrityksiä, jotka tarvitsevat runsaasti lisää osaavaa työvoimaa. Se on niille aivan elinehto. Tämän vuoksi varsinkin metalli-, teknologia- ja logistiikkapuoli tarvitsisivat lisää opiskelijoita, jotta yritykset voisivat saada hyvää työvoimaa ja voisivat menestyä jatkossa, viedä enemmän ja enemmän ulkomaille. Minä kysyn: rouva ministeri, onko tälle ongelmalle tehtävissä jotakin suhteellisen lyhyenä aikana vaiko ei?

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

12.56 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Täällä on puhuttu eri hallitusten toimista, mutta kysymys on tietenkin siitä, että viime vaalien alla kaikki puolueet sitoutuivat koulutuslupaukseen tv-ruutujen ääressä. Se on se iso kysymys. Samaan aikaan, kun se koulutuslupaus petettiin, nähtävästi joku muu lupaus päätettiin toteuttaa, ja se oli se, että suomalaista yhteiskuntaa, sen kilpailukykyä, sen tulevaisuutta, ryhdyttiin hoitamaan parantamalla näennäisesti kustannuskilpailukykyä palkkoja alentamalla, lomarahoja leikkaamalla ja siirtämällä työntekijöiden piikkiin työnantajien velvoitteita. Koulutuspuolella Suomi on menettänyt maineen sekä todellisen kyvyn tutkimuksen, osaamisen ja koulutuksen yhteiskuntana. Ja kysymys kuuluu: pystytäänkö näillä pienillä pakkauksilla, kymmenyksen paikkauksella menneisiin leikkauksiin, palauttamaan sen paremmin tätä mainetta kuin ennen kaikkea sitä todellista sisältöä, että Suomi palaisi sivistyksen, koulutuksen ja tutkimuksen yhteiskunnaksi?

12.57 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Painopiste on koulutuksessa ja sivistyksessä, ja on hyvä, että nyt pystytään ohjaamaan sinne lisää resursseja. Esimerkiksi varhaiskasvatuskasvatusmaksujen alentaminen tuo lähes 7 000 perhettä maksuttoman varhaiskasvatukseen piiriin ja ihan tavallisen keskituloisen suomalaisen perheen vaka-maksut laskevat yli 1 200 euroa. Olen myös tyytyväinen siihen, että urheiluun panostetaan ja tehdään myös selonteko, missä vähän laajemmin pystytään katsomaan tätä kokonaisuutta. Kiitos siitä ministeri Terholle.

Mutta kyllä tämä vihreiden koulutuspopulismi menee aina vain pidemmälle. Miksi te ette, puheenjohtaja Aalto, puhu lainkaan siitä noin miljardista, joka sivistyksestä ja koulutuksesta säästettiin, kun te olitte hallituksessa? Miksi te ette aloita perumista siitä, [Välihuutoja vasemmalta] vaan te keskitytte vain tämän hallituksen politiikkaan? Aloittakaa sieltä, missä olette itse tehneet säästöjä.

12.58 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan edustaja Heinosenelle, ja minusta on hyvä asia, että kokoomuksen edustajat muistavat myös viime vaalikautta. Viime vaalikaudella kaikki puolueet tekivät virheitä, ja koulutuksesta leikattiin niinkin paljon — siinä myös vihreät olivat mukana, minä myönnän tämän aivan avoimesti. Ja siinähan tapahtui niin, että jossain vaiheessa kaikki puolueet tulivat siihen johtopäätöksen, että nyt on leikattu liikaa, [Krista Kiurun välihuuto — Jukka Gustafsson: Juuri näin!] tehdään koulutuslupaus sen takia, että on leikattu liikaa, ettei jatketa virhettä, tehdä virhettä virheen päälle. Sen takia tehtiin koulutuslupaus, jonka te, arvoisat kokoomukset edustajat, menitte antamaan. [Timo Heinonen: Myös te!] — Myös vihreät teki koulutuslupauksen, me pidämme siitä kiinni. Osoituksena siitä olemme meidän tulevaisuusbudjetissamme laittaneet puoli miljardia euroa lisää koulutukseen ja puhumme koulutuksen puolesta kaikilla opintoasteilla tässä ja nyt. Vaihtoehtobudjetin kautta pyrimme kertomaan, mimmaisia konkreettisia keinoja myös opetuksen sisältöihin voimme tehdä, mutta myös euroista pitää puhua, kun kysymys on koulutuksesta.

12.59 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kun täällä on nyt todettu, tällainen koulutuslupaus tuli annettua kaikkien puolueitten toimesta, koska viime vaalikaudella todettiin jo leikatun liikaa koulutuksesta. Sen myönnän, olen pahoillani siitä, että näin tuli tehtyä. Vaalien jälkeen vappuna nykyinen opetusministeri piti puheen, jossa hän totesi, että tehdään arvovalinta, ei leikata koulutuksesta. Tämä koulutuslupaus on ri-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

kottu moneen kertaan tämän hallituksen toimesta. Miljardi euroa vuositasolla on leikattu koulutuksesta. Se on huikea summa ja vienyt koulutusta huomattavasti väärään suuntaan. Tämän hallituksen aikana sanat uudistaminen ja kehittäminen koulutukseen liittyen ovat saaneet täysin uuden merkityksen. Ne ovat nykyään synonyymeja leikkauksille, [Sari Sarkomaa: Väheksytte uudistuksia!] huonolle koulutuspolitiikalle.

Arvoisa puhemies! Minä todella toivon, että hallitus tarkistaa omaa linjaansa ja palauttaa ne leikatut rahat sillä tavalla, että tämä koulutuslupaus täyttyy, jonka myös kokoomus antoi ja josta puhuttiin arvovalintana opetusministerin puheessa.

13.00 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on Suomen eduskunta, ei museo. Me emme pelasta suomalaista sivistystä katsomalla peruutuspeiliin ja muistelemalla menneitä. [Välihuutoja — Jukka Gustafsson: Edustaja Heinonenhan sen aloitti! — Timo Heinosen välihuuto] On todella tärkeää, että me nyt toteamme ne teot, joita nyt on tehty. Käännös on tapahtunut. [Eduskunnasta: Mikä käännös?] Koulutukseen ja sivistykseen panostetaan enemmän. Käännös on tapahtunut [Krista Kiuru: Mikä käännös?] — siinä, ministeri Kiuru, että teidän aikananne oli aika pimeä aika, silloin uudistukset olivat jäissä. Nyt viedään uudistuksia eteenpäin.

Olen erittäin tyytyväinen, arvoisa puhemies, että sivistys- ja tiedejaostossa saimme vielä panostettua 10 miljoonaa euroa lisää sivistykseen ja koulutukseen, perusopetukseen, varhaiskasvatukseen ja erityisesti siihen, että neuvoloissa jaetaan tietoa lukemisen merkityksestä. On tärkeää, että jokainen lapsi osaa lukea ja perheessä myöskin luetaan lapsille. Toivon, että ministeri Grahn-Laasonen kertoo niistä muista toimista, mitä lukutalkoissa tehdään, koska lukeminen on kaiken oppimisen perusta. On tärkeää, että 100-vuotiaassa Suomessa jokainen lapsi oppii hyvin lukemaan.

Puhemies Maria Lohela: Jokainen saa vuorollaan sen puheenvuoronsa, edustaja Rinne seuraavaksi.

13.01 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkomaa puheenvuoro on juuri sitä uusiokieltä, jolla täällä on nyt opittu tämän vaalikauden aikana koulutuksen asioista puhumaan: uudistaminen ja leikkaaminen ovat synonyymejä. Tälle hallitukselle kehittäminen ja leikkaaminen ovat synonyymejä, kun puhutaan koulutuspolitiikasta.

Arvoisa puhemies! Nyt on aika keskittyä siihen tulevaisuuteen. Olemme kaikki tehneet virheitä viime vaalikaudella ja siitä taaksepäinkin, mutta nyt on aika katsoa eteenpäin. Tämän hallituksen tulisi pitää se lupaus, joka annettiin ennen vaaleja ja josta ministeri Grahn-Laasonen puhui arvovalintana vaalien jälkeen vappupuheessaan. Nyt on oikea aika tehdä valinta, jossa perutaan niitä leikkauksia, jotka ovat johtaneet tuhansien ihmisten työpaikkojen menetykseen ja yliopistoissa siihen, että tutkintotodistuksia ei saa ulos, kun ei ole niitä kirjoittavia ihmisiä. Teillä on valta tehdä asioihin korjauksia — tehkää, ministeri Grahn-Laasonen, älkää höpöttäkö uudistamisesta ja kehittämisestä, kun puhutte leikkauksista.

13.02 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä sen ymmärtää, että tämä on kokoomukselle kiusallinen asia ja aihe, [Vasemmalta: Sivistyspuolue!] sillä eduskunnassa on vain yksi puolue, jolla on kontollaan sekä kaikki edellisen kauden koulu-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

tusleikkaukset että kaikki tämän kauden koulutusleikkaukset. Siinä välissä se antoi koulutuslupauksen, jonka siis petti, ja sitten on täällä salissa syyttämässä muita puolueita koulutuspulismista. Aivan käsittämättömiä puheenvuoroja. [Suna Kymäläinen: Taito se on sekin!]

Arvoisa puhemies! Tässä on pidetty erittäin hyviä puheenvuoroja perusopetuksen tilasta sekä huolesta liittyen erkaantuviin oppimistuloksiin ja myöskin oppimistulosten tason laskuun. Asiantuntijakuulemisissa on varsin painokkaasti tuotu esille varhaiskasvatuksen merkitystä myöskin perusopetuksen oppimistulosten ja tasa-arvon osalta. Tältä osin tämän hallituksen politiikka on ollut poikkeuksellisen epäjohtomukaista. Se on myöskin johtanut siihen, että varhaiskasvatuskäytännöt ovat eriarvoistuneet kentällä eri puolilla Suomea. Ministeri Grahn-Laasonen, oletteko valmiita uudelleen tarkastelemaan sitä erittäin haitallista päätöstä, jonka teitte jo vaalikauden alussa rajoittaessanne [Puhemies koputtaa] subjektiivista päivähoito-oikeutta?

13.04 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ammatillisen ja ammattikorkeakoulutuksen tarve on kasvussa koko Suomessa, ja reformia todellakin tarvitaan monessa suhteessa.

Kainuun kansantuotteen kasvu oli nopeinta Suomessa vuonna 2016. Arvonlisäys oli jopa 7 prosenttia, joka on yli kaksinkertainen muuhun Suomeen nähden. Tätä taustaa vasten voi ajatella sitä, että meillä on myös tällä hetkellä tarvetta metallialan, matkailualan, ohjelmistoalan ja kuljetusalan osaajista, ja meillä ammatillinen koulutus on vielä suhteessa pienempää kuin muualla Suomessa, keskimäärin, ja sitä supistetaan koko ajan. Sitten vielä otetaan huomioon se, että ammatillisesta koulutuksesta valmistuneet ovat mieluummin siirtymässä etelän suuntaan kuin pohjoisen suuntaan, joten tarve koulutukseen just nimenomaan tällaisella paikkakunnalla on suurempaa kuin keskimäärin. Pyytäisin tähän mielipidettä arvoisalta ministeriltä.

13.05 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihmettelen kyllä nyt tätä maalailua, jossa yritetään kuvata koko hallituksen koulutuspolitiikka leikkauksiksi. Nythän toteutetaan esimerkiksi tämä ammatillisen koulutuksen uudistus, joka on tämän vaalikauden merkittävin koulutuspoliittinen uudistus. [Naurua — Välihuutoja vasemmalta] Tässä uudistetaan koko lainsäädäntö, ja sen on tarkoitus astua ensi vuonna voimaan. Ja sehän tulee mitä tärkeimpänä ja keskeisimpänä ajankohtana itse asiassa voimaan: nyt kun meillä talous kasvaa uudelleen ja työvoiman kysyntä kasvaa Suomen eri alueilla, tätä uudistusta todella tarvitaan. Olisinkin kysynyt ministereiltä — viittaen samaan, mihinkä tässä edellä edustajat Kääriäinen ja Suutari jo viittasivat: kuinka voisimme sitten alueellisesti vielä varmistaa, että meidän teollisuus ja muut kasvavat toimialat saavat sitä työvoimaa, nimenomaan sitä ammatillisen koulutuksen saanutta työvoimaa, mitä siellä tarvitaan, ettei se ole sitten sen talouskasvun esteenä, mikä meillä tässä nyt on käsillä ja varmasti vielä kiihtymäänkin päin?

13.06 Rami Lehto ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ammatillisen koulutuksen reformissa valiokunta pitää tärkeänä, että uudistuksen toimeenpanossa varmistetaan laadukas ja riittävä lähiopetus. Samaan kiinnittävät huomiota myös monen alan kouluttajat, kuten sähkö-, elektroniikka- ja tietotekniikka-alan koulutustoimikunta esimerkiksi: "Sähköalan ominaispiirteistä johtuen yksin työssäoppimisella ei voida paikata lähi-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

opetuksen vähenemisen seurauksena syntyviä aukkoja osaamisessa. Säädösten mukaisten turvallisten työtapojen opiskelu ja harjoittelu edellyttää lähiopetusta ja -ohjausta sekä turvallista oppimisympäristöä, koska taitoja ei voida opiskella itsenäisesti tai tehdä etäopiskeluna opiskelijan tai hänen lähipiirinsä turvallisuutta vaarantamatta. Jo nyt alan perustutkinnon suorittaneiden osaamisessa on havaittu vakavia puutteita, ja opiskelijoiden työssäoppimisjaksoja on jouduttu kasvavassa määrin keskeyttämään, mikä on johtanut haluttomuuteen ja suureen varautuneisuuteen ottaa ylipäättään työssäoppijoita yrityksiin." Siksi onkin tärkeää, että reformia seurataan ja tehdään muutoksia, jos tarvitaan, jotta meillä olisi tulevaisuudessakin [Puhemies koputtaa] työntekijöitä, joista me voimme olla ylpeitä.

13.07 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin ensin todeta, että viime hallituskaudella toteutettu nuorten aikuisten osaamisohjelma oli erittäin vaikuttava. Useampi tuhat nuorta aikuista sai toisen asteen koulutuksen ja tutkinnon, ja tutkitusti näiden nuorten aikuisten työurat pitenevät usealla vuodella, kun he pääsevät sen toisen asteen koulutuksen läpi. [Krista Kiuru: Eli oli vaikuttavuutta!]

Sitten haluaisin todeta, että jos tehdään todellinen tulevaisuusinvestointi, niin nyt pitäisi panostaa niihin 69 000 nuoreen aikuiseen, joilta puuttuu koulutus- tai työpaikka ja joilla on epäusko tulevaisuutta kohtaan. Voisimmeko me laatia tällaisen polku tulevaisuuteen -ohjelman hallituksen toimesta, laajemmalla yhteistyöllä, johon liittyisivät myös työmarkkinajärjestöjen omat sopimusalaiset toimenpiteet, joilla he rohkeasti myös madaltaisivat sitä kynnystä, että nuoret pääsevät koulutukseen ja työhön, ja kolmas sektori voisi olla tässä mukana? Voitaaisiinko tällainen konkreettinen ohjelma tehdä kehysriihen mennessä ja laatia se hyvällä yhteistyöllä? Se olisi todellinen tulevaisuusinvestointi niihin kustannuksiin nähden, mitä tästä voi seurata, jos nämä nuoret aikuiset [Puhemies koputtaa] syrjäytyvät.

13.08 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen uudistushankkeet koulutuksen parissa ovat aivan tervetulleita, mutta tietysti tärkeintä on kuitenkin turvata perusrahoituksen riittävä taso. Uudistusten tahti koulutuspuolella on kiivas, emmekä me vihreät uudistuksia vastusta — täytyy vain todeta, että hetimitäin tulee sellainen vaikutelma, että nyt on meneillään sellainen irrallisten uudistusten sarja ilman kokonaissuunnitelmaa. Eri koulutustasoilla tahti on siinä mielessä kovaa, uusia uudistuksia tulee vaikkapa lukiopuolella sitä tahtia, että edellisestä ei ehditä kerätä kokemuksia: digitalisaatio, sähköisiin kirjoituksiin siirtyminen, uudet opit, lukiokokeilu ja nyt jo lukio uudistus. Kysyn ministeriltä: onko olemassa kokonaissuunnitelmaa Suomen koulutusjärjestelmän kehittämisestä?

13.09 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ollaan todettu, että katse eteenpäin tulevaisuuteen, ja fine, olen samaa mieltä. Siksi muutama isompi, periaatteellisesti hyvin merkittävä asia mielestäni vaatii toimenpiteitä, joista ensimmäisenä on varhaiskasvatus. Vielä tämän kauden aikana tulisi tehdä päätöksiä siirtymisestä osittaiseen maksuttomaan varhaiskasvatukseen. Pystyykö hallitus tähän? Toinen asia: koulutuksen tasa-arvo vaatii kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä toimenpideohjelmaa. Valmisleeko hallitus tällaista kokonaisvaltaista ohjelmaa? Kolmas asia: Korkeakoulutuksen visio 2030. Milloin nähdään hallituksen esityksiä, jotka vastaavat olemassa oleviin ongelmiin? Nyt hallituksella on tuhannen taalan paikka kertoa eduskunnalle tulevista kehittämishankkeista, joilla tähdätään tulevaisuuteen.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Puhemies Maria Lohela: Vielä edustaja Gustafsson, ja sitten ministereiden puheenvuorot.

13.10 Jukka Gustafsson sd (vastauspuheenvuoro): Puheenjohtaja! Yleensä ei kannata lähteä selittämään, mutta minua loukkaa se, kun täällä kokoomuksen taholta todetaan, että uudistukset ovat olleet jo pitkään jäissä. Minä listasin 5—6, jotka esimerkiksi minun ministeriaikanani käynnistettiin: Varhaiskasvatus siirtyi sosiaali- ja terveysministeriöstä opetus- ja kulttuuriministeriöön. Teimme peruskoulun tuntijakomuutoksen, ja valmisteltiin uusi opetussuunnitelma. Käynnistettiin massiivinen tasa-arvo-ohjelma, ennenkuulumaton. 86 miljoonaa ryhmäkokojen pienentämiseen. [Timo Heinonen: Katsotaan tulevaisuuteen!] Korkea-asteen rahoitusjärjestelmä uudistettiin. Toteutin hallitusohjelman ulkopuolelta työrauhalainsäädännön, jolla opettajien oikeuksia puuttua kouluongelmiin lisättiin. Lista on paljon pidempi, niin että lopettakaa tällainen jonninjoutava aliarviointi.

Sitten ministeri Terholle: VOS-uudistus on tulossa. [Puhemies koputtaa] Nyt tarvitaan porkkanarahaa sinne. Mitä sanotte tähän?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Grahn-Laasonen, 3 minuuttia. [Jukka Gustafsson: No pitää totuus sanoa! No hei, kamoon! — Naurua — Välihuuto] — Nyt on ministeri Grahn-Laasonen vuoro.

13.11 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kohdistan sanani erityisesti edustaja Rinteelle. Te voitte kyllä irvailla ja naureskella täällä hallituksen kehittämistyölle, [Sari Sarkomaa: Nauretaan uudistuksille, vakavalle aiheelle!] mutta teillä ei ole kyllä siihen varaa. Edellisellä hallituskaudella yritettiin uudistaa koulutuksen rakenteita, mutta viime kädessä äänestitte omia esityksiänne vastaan täällä eduskunnassa, eikä niistä tullut mitään, ja ne siirtyivät perinnöksi tälle hallituskaudelle, myöskin ne ammatillisen koulutuksen leikkaukset. Toteutettiin reformi, vietiin se läpi määrätietoisesti yhteistyössä koulutuksen kentän kanssa, ja se tulee ensi vuoden alusta voimaan. Ja nyt teidän täytyy vastata myöskin siihen kysymykseen, pitäisikö nämä uudistukset, jotka ovat käynnissä, teidän mielestänne jättää tekemättä: uudet opetussuunnitelmat perusopetuksessa ja lukiossa, jotka ovat ammattilaisten tekemiä, [Jukka Gustafsson: Nehän on edellisen hallituksen aikana valmisteltu, ne on hyvät!] ammatillisen koulutuksen reformi, jonka juuri mainitsin? Pitäisikö jättää varhaiskasvatusmaksujen alentaminen tekemättä? Pitäisikö perua viime viikolta opetusyhteistyölaki, joka lisää korkeakoulujen opetusyhteistyötä? Pitäisikö teidän mielestänne jättää tekemättä nämä panostukset, jotka ensi vuoden budjettiin on kanavoitu? Uskonpa, että ei pitäisi, koska koulutuksessa pitää päästä nyt eteenpäin. On totta, että sekä tämä että edellinen, teidän valtiovarainministerikaudellanne toteutettu leikkaus ja opetusministerikaudellanne toteutetut leikkaukset ovat ikäviä asioita, eikä kukaan varmasti niihin halua palata, mutta nyt pitää päästä eteenpäin ja viedä koulutusta uuteen aikaan.

Näitä koulutuspanostuksia ensi vuoden budjettiin saatiin maltillisesti, mutta kuitenkin merkittäviä kohdennuksia on valittu siten, että ne parhaalla mahdollisella tavalla tukisivat näitä uudistuksia, jotka ovat käynnissä, muun muassa opettajainkoulutuksen lisäpanostukset, joita ei aikaisemmin ole ollut, sekä perusopetukseen että ammatillisen koulutuksen kentälle reformia tukemaan. [Timo Heinonen: Kiitos niistä!] Lukion uudistaminen on aivan välttämätöntä, koska lukion vetovoima hiipuu ja oppimistulokset ovat laskussa. Lukion osalta on tunnistettu muutamia muitakin ongelmallisia kohtia, muun muassa se, että

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

seitsemän kymmenestä ei jatka opiskelua seuraavana syksynä eli se sujuva siirtymä ei toteudu lukiosta korkea-asteelle, ja se ahdistaa monia ja lisää uupumusta monille nuorille.

Nuorten aikuisten osaamisohjelmasta totean vielä, että erillisohjelmissa pyritään siihen, että järjestelmä toimisi ja pystyisi palvelemaan erilaisia kohderyhmiä. Ja kiitos erinomaisesta puheenvuorosta edustaja Ihalaiselle. Vastaan ja totean siihen, että näihin toimiin ammatillisen koulutuksen reformi pystyy nyt ryhtymään ihan uudella tavalla. Ensi vuoden budjetissa on tuhat opiskelijavuotta myöskin nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn ja nuorisotyöttömyyden estämiseen ja ammatilliseen koulutukseen. Hyvin hoidettu julkinen talous, velkaantumisen taittaminen, työllisyyden parantaminen ja työttömyyden vähentäminen tuottavat niitä verotuloja, joilla pystytään rahoittamaan tulevaisuuden koulutusta.

Tämä hallitus lupasi kääntää Suomen suunnan, ja se on nyt tapahtumassa. Talous kasvaa, työllisyys vähenee ja koulutuksessakin ollaan päästy eteenpäin sekä uudistuksissa että ensi vuonna myöskin valoisammin lisäresurssein.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Terho, myös 3 minuuttia.

13.15 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! En taida tarvita 3:a minuuttia, sen verran paljon enemmän ovat kohdistuneet toiselle ministerille kysymykset.

Vuosiuudistuksesta kuitenkin, arvoisa edustaja Gustafsson, kun osoititte nimenomaan minulle tästä kysymyksen: Varmasti olettekin seurannut prosessia, joka on ollut pitkä, ja nyt se huipentuu siltä osin alkuvuodesta, eli 17.1. saan nyt sitten tämän asiantuntijoiden raportin ja suositukset toimenpiteistä. Sen jälkeen pystyn kommentoimaan yksityiskohtaisemmin. Tässä kohtaa voin vain todeta, että odotetaan sinne ja aloitetaan sitten tämä yksityiskohtaisempi keskustelu.

Sitten on tuotu esiin nämä syrjäytymisvaarassa olevat tai jo osittain syrjäytyneet nuoret. Luettelen vain lyhyesti jälleen kerran sen pitkä toimenpiteiden tai oikeastaan ohjelmien listan, mitä meillä näiden NEET-nuorien suhteen on. Meillä on harrastustakuuta, meillä on Ohjaamo-toimintaa, meillä on Nuorisotakuuta yhteisötakuun suuntaan -kärkihanke, meillä on valtakunnallinen nuorisotyön ja -politiikan ohjelma, eli kyllä tätä on huomioitu hyvin laajasti meidän toimissamme.

Yleisesti voin keskustelusta todeta, että sehän noudattaa tuttua kaavaa. Opposition vaaliohjelmat olisivat kuulemma muuttuneet sellaisinaan hallitusohjelmaksi, menneitä muistellaan ja tulevia suunnitellaan. Kuitenkin huomaan, että se yhteisymmärrys täällä on opposition ja hallituspuolueiden kesken täysin rikkumaton, että Suomen tulevaisuus tulee perustumaan korkeaan koulutustasoon ja osaamiseen. Siinä mielessä tilanne on hyvin lohdullinen, että meillä on kaikilla yhteinen visio siitä, mihin suuntaan tätä maata tulee viedä, ja ymmärrys siitä, että kaikki pitää pitää mukana.

Puhemies Maria Lohela: Jatketaan debattia, ja nyt tähän alkuun otetaan niitä edustajia, jotka eivät ole vielä saaneet osallistua tähän keskusteluun.

13.17 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä keskustelussa on käyty kyllä ansiokkaasti historioita läpi, mutta kiinnittäisin, arvoisat edustaja kollegat, huomiota siihen, että valtiontalouden ja julkisen talouden tila on parantunut. Aivan kuten ministerit ovat ansiokkaasti tässä tuoneet esille, kun talous maassa pa-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

ranee, työtä on ihmisillä, verotulot kehittyvät, se vääjäämättä ja suoraan tulee myös positiivisena tuloksena kuntien talouteen. Kunnathan ne ovat tässä maassa, jotka opetuksen opilailleen, lapsille, järjestävät. Sitä kautta, kun kuntatalous voi hyvin, sinne palkataan uutta työvoimaa, tehtävänsä osaavaa pätevää opettajaa kuntaan, kouluavustajia, laitetaan koulu- ja kuntoon ja niin edelleen.

Olisi kyllä näin joulun alla hyvä, arvoisat opposition edustajat, että jonakin päivänä tekin havahtuisitte siihen, että monta hyvää asiaa on tapahtunut, eikä syynä ole joulun vaan se, että täällä ihan aidosti talous on parantunut. Teidän tulee olla kärsivällisiä. Ymmärrän minä sen, että se tuskaa tuo teille, kun kaikki menee parempaan suuntaan. Mutta ei se huutamalla huonoksi muutu, koska joulun on kuitenkin tulossa.

13.18 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri ilmestyneessä selvityksessä päivähoiton säästöpäätösten vaikutuksista on tullut esille samoja ongelmia kuin minulle on kerrottu käydessäni tutustumassa nyt seitsemässä päiväkodissa viimeisten kuukausien aikana. Monessa päiväkodissa nykyinen tilanne on kuvattu huolestuttavaksi, joissain sitä on sanottu jopa kriittiseksi. Ryhmäkoot ovat kasvaneet, lasten leivottomuus on lisääntynyt, lapsia tulee ja menee, pysyviä ryhmiä ei pystytä muodostamaan, aikuiset ovat uupuneita, pieniä lapsia ja esikoululaisia saattaa olla aivan samassa ryhmässä. Meniköhän tämä nyt ihan oikein, koska laadukkaan varhaiskasvatuksen toteutuminen riippuu nyt siitä, missä kunnassa lapsi sattuu asumaan? Jossakin kunnassa näitä säästöjä ei ole tehty ja joissakin nämä on tehty. Olisiko nyt ihan oikeasti syytä perua nämä säästöpäätökset, koska nämä tuhoavat meidän yhdenvertaisen varhaiskasvatuksemme?

13.19 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen korkeakoulukentässä tapahtuu tärkeä ja merkittävä rakenteellinen uudistus, kun vuoden 2019 alussa nykyiset Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto yhdistyvät. Yliopistosta tulee samalla Tampereen ammattikorkeakoulun pääomistaja. Tampereelle luodaan kansainvälinen [Pia Viitanen: Onko riittävä rahoitus?] laadukkaan opetuksen ja korkeatasoisen tutkimuksen korkeakouluyhteisö, jossa syntyy osaamista yhteiskunnan ja tulevaisuuden työelämän tarpeisiin. Tämä jos mikä on sellainen tulevaisuuden osaamistarpeisiin vastaava hanke, jota täällä on peräänkuulutettu.

Opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa hanketta nelivuotisella strategiarahoituksella, joka on vuositasona 5,5 miljoonaa euroa. Tampereen korkeakoulusäätiön oman arvion mukana rahoitustarve olisi kuitenkin 16,5 miljoonaa euroa vuodessa. Kysynkin ministeriltä, miten korkeakoulusäätiön arvio rahoitustarpeesta on [Puhemies koputtaa] huomioitu ministeriössä. [Antti Rinne: SDP:n vaihtoehtobudjetissa kyllä!]

13.20 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tähän äskeiseen puheenvuoroon todettakoon, että SDP:n vaihtoehdossa tämä rahoitus olisi riittävä. On käsitteellisesti, ettei tälle ainutkertaiselle uudistukselle, oikealle uudistukselle anneta riittävä rahoitusta.

Puhemies! Minun on kyllä pakko sanoa, ministeri Grahn-Laasonen, teille, että joskus pieni nöyryys ei olisi pahitteeksi, pieni nöyryys sen suhteen, että te olette tehneet miljardiluokan leikkaukset koulutukseen sen jälkeen kun rikoitte koulutuslupauksenne, minkä kookoomus antoi. Oletteko te vielä niin oman vappupuheenne huumassa — kun lupasitte, että enää ei leikata koulutuksesta ja tehdään arvovalinta — että te ette kerta kaikkiaan edes

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

muista, että olette kurjistaneet kovin pahasti nyt koulutusta kauttaaltaan ja kaikki asiantuntijat ovat erittäin kriittisiä arvioita siellä valtiovarainvaliokunnassa ja myös sivistys- ja tie-dejaostossa antaneet näistä koulutusleikkauksista? Ei se auta, että sanotaan, että nyt on pirtteää menoa, jos pohjaa on nakerrettu. Ammattikoulutuksesta lähiopetusta on leikattu, [Puhemies koputtaa] ryhmäkokorahat ovat pienemmällä tasolla kuin viime kaudella, opettajien lomarahat on viety. Tämäkö on tätä kokoomuslaista sivistyspolitiikkaa?

13.21 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisi todellakin toivottavaa, että me rupeaisimme katsomaan tulevaisuuteen ja pikkasen rakentavasti [Vasemmalla: Hei me kehitetään, hei me leikataan!] sen sijaan, että katsotaan menneisyyteen, koska nythän on jo todettu, että meillä kaikilla on siinä peiliin katsomista. [Välihuutoja] Täällä on onneksi tullut tulevaisuuteen katsovia puheenvuoroja — ihan hyvä — ja yksi hyvä esimerkki oli edustaja Ihalainen, joka mietti tulevaisuutta analysoiden. Miettiäkää jokainen nyt, arvoiset opposition edustajat, ja tehkää joku rakentava ehdotus, ja saadaa sillä lailla tätä keskustelua eteenpäin.

Yksi kysymys arvoisalle ministeri Grahn-Laasoselle: Nythän yksi asia on ollut hyvä — ja moni muukin, mutta yksi asia erittäin hyvä — nimittäin se, että kasvu on lähtenyt liikkeelle ja panostetaan esimerkiksi Varsinais-Suomeen näitten hankkeiden osalta, että saadaa nopeasti työvoimaa kasvualoille. Yksi asia elinkeinoelämässä on kuitenkin se, että se leviää nopeasti koko Suomeen alihankintaketjujen kautta, ja yksi keissi esimerkiksi Pirkanmaalla on se, että me tarvitsisimme nopeasti tällaisten muuntokoulutuspaikkojen rahoitusta, [Puhemies koputtaa] ja sitä kautta olisi hyvä viedä, koska kaikki paikat täyttyvät nyt.

13.22 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen erityisen huolissani kustannusrakenteeltaan kalliin ammatillisen koulutuksen puolesta. Miten sille käy ensi vuonna, kun rahoitus leikataan mutta reformin vaikutukset eivät vielä näy? Erityisesti logistiikka-, maarakennus-, metsä- ja kaivosalan koulutuksessa laitteita tarvitaan erityisen paljon, ja niiden hankintaa pitää pystyä tekemään ja koulutusta antamaan. Kalusto on kallista, mutta näillä aloilla on usein erityisen hyvä työllistyminen, eli se on elinkeinorakenteen ja elinkeinoelämän kannalta erittäin tärkeätä koulutusta.

Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuksen merkitys koko elämän kannalta ja koko yhteiskunnan kannalta on viime vuosien aikana ymmärretty aikaisempaa paremmin. Se on erityisen tärkeää lasten sosioekonomisten erojen tasoittamiseksi ja yhtäläisten elämän edellytysten varmistamiseksi. Nyt olisi oikea aika perua varhaiskasvatusoikeuden rajausta, kuten monet kunnat ovat tehneet. Nämä lasten eriarvoisuutta lisäävät säästöt ovat minimaaliset, vaikutukset ovat huonot, ja tämä periaate [Puhemies koputtaa] on järkyttävä. [Suna Kymäläinen: Rakentava ehdotus!]

13.24 Kaj Turunen sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Terho tässä luetteli pitkän listan nimenomaan nuorten syrjäytymisen estämiseksi tehdyistä toimenpiteistä, mutta se jäi siltä osin vajaaksi, että oli vielä yksi siihen listaan lisättävänä. Ministeri ei varmaan sitä tiennyt, koska valtiovarainvaliokunta on sen lisännyt: 400 000 euroa nimenomaan tähän nuorten syrjäytymiseen liittyen. [Antti Rinne: Oho oho!] Ja määräraha on tarkoitettu syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn, syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten auttamiseen, ja tämä on tarkoitus tehdä yhden luukun periaatteella niin, että siinä

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

ovat myöskin sairaanhoitopiirit, kolmas sektori, kunta tai kaupunki tai TE-keskus mukana. Eli yhteistyötä tehdään viranomaisten kanssa tässä.

Edustaja Ihalainen teki hyvän ehdotuksen, mutta näiltä osin hallitus on jo toiminut. Ja jos minä saan tämän projektin nimetä, niin nimeäisin sen nuorten osalta nimenomaan: Paluu tulevaisuuteen.

13.25 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan heti ensiksi onnitella kokoomusta. Teillä tulee näinä päivinä kuluneeksi 10,5 vuotta, kun olette olleet maan hallituksessa. Valtiontalouden alamäen, velkakellon pyörimisen ja nyt myös koulutuspolitiikassa epäonnistumiset te laskette nykyisen opposition syyksi, kun te olette itse olleet valtiontalouden ja politiikan ruorissa 10,5 vuotta. Poukkoileva politiikka onkin juuri viime päivinä todettu syyksi siihen, minkä takia Suomessa koulutuksen ja eriarvoistumisen puolella on tapahtunut alamäkeä. On ihan hyvä katsoa sinne taaksekinpäin, jotta osaa katsoa tulevaisuuden suuntaan ja yrittää rakentaa jotain niille raunioille, joilleka seuraavan hallituksen pitää tästä politiikan tavasta taas uudelleen rakentaa. Kysyn ministeriltä: Miksi vastustatte oppivelvollisuuden pidentämistä? Eikö nimenomaan oppivelvollisuuden pidentäminen olisi hyvä täsmätoimi ammatillisen koulutuksen puolella muun muassa niille nuorille, jotka meinaavat yhteiskunnasta muulla tavalla syrjäytyä?

13.26 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä ovat opposition eväät vähissä. Täytyy sanoa, että levy on jäänyt siihen malliin kuulkaa pyörimään paikalleen, että on pelkkää taaksepäin katsomista ja saman asian toistamista. Toisin sanoen voi sanoa, että meillä olisi paikka tässä miettiä ratkaisuja. Jos ajatellaan, mitä hallitus on lähtenyt tekemään, hallitus on lähtenyt nyt ihan aidostikin rakentamaan uusia ratkaisuja, joilla me vastaamme siihen nopeasti muuttuvaan yhteiskuntaan, joka tässä meidän ympärillämme on. Me emme yksinkertaisesti voi jäädä tässä tilanteessa paikallemme.

Otetaan ammatillisen koulutuksen uudistaminen. Siellä on todellisia uudistuksia, henkilökohtaisia opinpolkuja, työssäoppimiseen uusia malleja. Korkeakoulupuolella otetaan nuoret tutkijat, jotka ovat juuri sitä tulevaisuuden tekijäsarkaa. Sinne kohdennetaan lisää rahaa. Voi sanoa, että hallitus on ottanut haasteen vastaan ja lähtenyt ratkaisukeskeisesti hakemaan uusia vastauksia.

13.27 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä kun kaivattiin näitä rakentavia esityksiä, niin ensimmäinen voisi olla se, että virheistä kannattaisi oppia — niin viime kaudella tehtyjen säästöjen kuin myös tämän kauden tehtyjen säästöjen osalta. Euroakaan tämä hallitus ei käsittääkseni perunut niitä viime kaudenkaan säästöjä, vaan ne ovat kaikki voimassa ja nakertavat sitä osaamispohjaa.

Toinen on se, että kurssia kannattaisi muuttaa kesken kaiken, kun huomataan, että ollaan menossa huonoon suuntaan, ja tämä koskee nimenomaan varhaiskasvatusta, kun katsotaan niin tätä ryhmäkokojen kysymystä kuin myös subjektiivisen päivähoito-oikeuden leikkaamista. Ne viestit, joita kentältä tulee, ovat kyllä huolestuttavia siinä suhteessa, että tässä selvityksessä, joka tänään julkistettiin, käytettiin termiä, että päiväkodeista on tullut hollitupia. Se on aika vakavaa kieltä ja tähän kannattaisi puuttua.

Kolmas olisi se, että nyt kannattaisi kyllä aidosti panostaa myös tähän aidosti maksuttomaan toiseen asteeseen, jotta kenenkään opintopolku ei päättyisi sen takia, että esimerkiksi [Puhemies koputtaa] oppimateriaalikustannukset ovat liian suuret.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

13.28 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on puhuttu paljon tästä pitkästä kaaresta ja koulutusleikkauksista, joita niin edellinen kuin nykyinenkin hallitus ovat tehneet. Niitä ei pääse tämä sali karkuun. Täytyy kuitenkin todeta, että niitä uudistuksia, jotka edelliseltä hallitukselta jäi kesken, tämä hallitus on toteuttanut liittyen vaikkapa ammatillisen koulutuksen reformiin, joka on kyllä suurin uudistus ammatillisessa koulutuksessa vuosikymmeniin.

Haluaisin kuitenkin puhua hieman toisesta asiasta ja kiittää valtiovarainvaliokuntaa siitä, että se muisti saamenkielisiä kielipesiä ja saimme sinne lisärahoitusta 300 000 euroa. Aikanaanhan jo hallitusneuvotteluissa saatiin lisärahoitusta kielipesille, ja se on tietenkin meille pohjoisessa erittäin tärkeä asia, että saamen kieli säilyy elävänä tulevillekin sukupolville.

Mutta varmasti meidän kaikkien sähköpostit ovat täyttyneet huolesta, mikä sosionomistaustaisella varhaiskasvatuksen henkilökunnalla on. Onhan niin, arvoisa ministeri, että tulevaisuudessakin he ovat ihan yhtä lailla samalla viivalla kuin lastentarhanopettajat varhaiskasvatuksen tiekarttaa tehtäessä?

13.29 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täytyy sanoa tuonne kokoomuksen suuntaan kyllä, että voi, mitä käsien pesua. Te olette viime kaudella olleet leikkaamassa koulutuksesta, te koulutuslupauksesta huolimatta jatkatte edelleen leikkauksia ja olette tehneet massiiviset leikkaukset, ja kun sitten jotakin pientä lisäätte, niin siitä tullaan hurskastelemaan tänne saliin sitten. [Sanna Lauslahti: Onko 10 miljoonaa pientä lisäystä?]

Mihin nämä koulutusleikkaukset ovat johtaneet? Ne ovat päiväkodeissa johtaneet siihen, että siellä on ylisuuret ryhmäkoot ja subjektiivista päivähoito-oikeutta on leikattu. Ja kyllä valitettavaa on, että peruskoulun osalta Pisan torni alkaa meilläkin muistuttaa kaltevaa tornia ja on sillä rajalla, että kohta se on kaatumassa, koska peruskoulun kivijalkaa nakeretaan koko ajan. Jo 50 prosenttia peruskoulun 6. luokan pojista ei kiinnity koulumaailmaan. He kokevat koulun täysin merkityksettömäksi. Tämä on se meidän iso huoli tänä päivänä. Eriarvoisuus lisääntyy paitsi alueellisesti myös maantieteellisesti. Etelän tytöt pärjäävät pohjoisen poikia paremmin.

13.30 **Jani Toivola vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri aikaisemmassa puheenvuorossa peräänkuulutti ratkaisuja ja puhui paljon uudistamisen näkökulmasta. Olen ehdottomasti uudistuksista samaa mieltä. Itse ajattelen, että ministerin vahvuus on varmaan nimenomaan siellä uudistamisen puolella ja siinä kyvyssä tuoda myös uudenlaisia toimijoita ja kumppanuuksia sinne koulutukseen.

Mutta se, mihin minä itse edelleen toivoisin ratkaisuja ja mistä ne puuttuvat, on siinä, miten me turvaamme matkalla sinne uuteen, että meillä ei synny ikään kuin sellaisia sijaiskärsijöitä. Niiden lasten ja nuorten osalta, jotka tällä hetkellä ovat siellä eri oppilaitoksissa ja siinä koulutusjärjestelmässä, se arjen todellisuus tällä hetkellä näyttää kyllä siltä, että meillä niitä sijaiskärsijöitä tulee. Yksi ratkaisu voisi olla se, että me perumme edes osan näistä koulutukseen kohdennetuista leikkauksista ja vaikka jollain tavalla korvamerkitsimme ne jonkinlaiseksi henkilöstöresurssiksi kaikille oppilaitoksille valtakunnallisesti, että me voisimme edes jossain määrin vaikka prosentuaalisesti varmistaa, että siellä on riittävä määrä ylipäättään pedagogisesti päteviä aikuisia, mikä voisi olla äärimmäisen arvokas

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

tuki myöskin siinä matkalla uudistukseen, joka on aina [Puhemies koputtaa] epävarmuuden aikaa.

13.31 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa lukee näin, että nuorisotakuuta kehitetään yhteisötakuun suuntaan tämän hallituskauden aikana. Se tarkoittaa, että syvennetään julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välistä yhteistyötä nuorten tukemisessa. Tämän otti perussuomalaiset ohjenuorakseen, kun lähti tähän hallitukseen. Käytännön tasolla meille ole merkitystä edelleenkin, miten sen nuorisotakuutyöryhmän kanssa, ministeri, teette. Minä en ole se avainhenkilö, joka siellä on ollut, vaan ne ruohonjuuritason asiantuntijat, jotka heitit pihalle sieltä. Se oli täyttä poliittista peiliä, ja sellainen ei ole hyväksyttävää. Meidän täytyisi pitää kiinni niistä osajista, jotka pysyvät tässä yhteiskunnassa antamaan parhaat neuvot siihen, miten syrjäytyminen taitetaan. Nyt hallitus on lopettanut nämä kaikki hyvät teot sen jälkeen, kun tämä meidän puoluekenttä hajosi. Hallitus jakoi kahtena edellisenä vuotena, esimerkiksi joulukuussa, aina useita miljoonia euroja nuorten hyväksi tehtävään työhön, kuten myös ruoka-aputyöhön, jossa köyhiä ja syrjäytyneitä tuettiin useilla miljoonilla euroilla. Ja tänä vuonna te kehtaatte tulla selittelemään, että täältä olette jotain korjannut mukamas. [Puhemies koputtaa] Ainoastaan 4H-yhdistys sai sen 600 000 euroa... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

13.33 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittääkseni se hallitusohjelma, minkä edustaja Niikkokin hyväksyi, on edelleen voimassa, ja ensi vuoden budjetti, mitä nyt käsittelemme, jota on jo keväällä hallituksessa luonnollisesti käsitelty ja sitten budjettiriihessä — ja jota silloin on ollut muun muassa Niikko käsittelemässä — sekin on tässä meillä nyt pöydällä. Mutta puhettahan maailmaan mahtuu.

Sen sijaan täytyy sanoa, että arvostan edustaja Rinnettä siinä, kun sanoitte, että olivat teidän nähdäksenne virhe ne koulutusleikkaukset, mitä edellinen hallitus teki, ja minusta on aina miestä myöntää, jos virheitä tehdään. Tämän hallituksen osalta tilanne, jossa pitää katsoa sitten taaksepäin, tulee sen neljän vuoden jälkeen, jolloin viimeistään äänestäjätkin päättävät, mitä ovat mieltä tämän hallituksen toiminnasta.

Mutta haluan nostaa vielä esiin audiovisuaalisen alan tuotantotuen. Arvioidaan, että sil-lähän jopa kaksinkertaistetaan näitten suurten kansainvälisten tuotantojen määrä Suomessa, yli 40 miljoonaa euroa lisätään suomalaisten yritysten liikevaihtoa. Ymmärrän, että asianomainen ministeri on luontaisesti vaatimaton eikä tätä tuonut esille, mutta täytyyhän nyt jonkun tuoda esille näin merkittävä asia.

13.34 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on kiusallinen juttu. Sivistysjaostossa me olemme joutuneet selvittämään, minkälaisia panostuksia, minkälaisia leikkauksia on tehty. Minä kiinnitän huomiota nyt siihen, ettei tässä yhteiskunnassa ole epäselvyyttä siitä, miten nämä asiat ovat menneet. Siltä osin on syytä eduskunnan katsoa peiliin ja lopettaa vänkääminen siitä, onko koulutuksesta leikattu vai ei. Ne tiedot ovat kaikkien saatavilla. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Tosiasiassa kokoomus on sellainen puolue, jossa 6 miljardia euroa tulee kohta täyteen sillä porukalla. Se kertoo kai, mistä tässä on kysymys.

Myös minä kiinnitän huomiota siihen, että me olemme joutuneet käymään vaikuttavuus- ja uudistus-sanoihin liittyvää keskustelua. Uudistukset ovat perinteisesti olleet pi-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

kemminkin sellaisia, jotka ovat parantaneet nykytilannetta, ja niitäkin uudistuksia tämä hallitus on tehnyt. Mutta niitä uudistuksia, joissa uudistus-nimellä tehdään vain leikkauksia, on viety merkittävästi läpi, enkä käy yksityiskohtiin. [Puhemies koputtaa]

Totean lopuksi vaikuttavuudesta, että siinä ministerin pitää olla tarkka. Silloin kun on vaikuttavuutta, sitä on, ja silloin kun ei ole, niin sitä ei saa sanoa... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä]

13.35 Sari Sarkomaa kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensin näistä tehdyistä leikkauksista. Ne ovat tosia. On ikävää, että niitä on jouduttu tekemään. Emme pidä niitä hyvinä, mutta me emme pääse eteenpäin, jos me juutumme niihin. Ikävää on myöskin se, että oppositiossa te sanotte, että leikkaukset ovat olleet ikäviä, mutta te ette vaihtoehtobudjetissanne löydä aitoa rahaa, [Pia Viitanen: Kyllä löydämme!] kun te teette niitä budjettejanne. Mistä SDP:n rahat koulutusleikkauksen perumiseen tulevat? Niitä ei näy eikä kuulu. Mutta annetaan sen olla. Tämän me kaikki tiedämme. Kaikkein ikävintä on se, että naureskette niille uudistuksille, jotka ovat aivan välttämättömiä. Jos me haluamme mennä tästä eteenpäin, haluamme, että koulutus on meidän menestystekijämme, jokainen nuori ja lapsi oppii, voidaan oppia työelämässä, että me, Suomi, olemme kuuluisa siitä, että meillä on hyvä tutkimus ja koulutus, niin meidän pitää uudistaa. Te vastustatte niitä tai vähintään nauratte. Pidän sitä erittäin vakavana. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Hienoa, että opettajankoulutusta vihdoinkin uudistetaan: opettajien täydennyskoulutusta, opettajien koulutusta, lastentarhanopettajia koulutetaan lisää. Tämä on sitä työtä, mitä pitää tehdä, katsoa tulevaisuuteen ja panostaa opettajiin muun muassa... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä]

13.36 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan suoraan edustaja Sarkomalle: ne rahoitettaisiin sillä, että peruutetaan hallituksen miljoonaperintöjen verotuksen kevennys, peruutetaan metsälahjavähennysverotuksen kevennys, peruutetaan apteekkarivähennys. Otetaan uusi vakuutuskuorivero käyttöön, otetaan uusi finanssialan verotus käyttöön. Näillä kaikilla voitaisiin peruuttaa, niin kuin me olemme tehneet jokaisessa vaihtoehtobudjetissa, peruuttaneet nämä miljardikoulutusleikkaukset. On olemassa vaihtoehtoja, voi tehdä arvovalintoja.

Arvoisa puhemies! [Sari Sarkomaa: Kuinka käy työllisyyden?] Minä olen samaa mieltä, että taaksepäin katseleminen on vähän turhaa, että ne päätökset, jotka on tehty, ne on tehty, niille ei voi mitään. Mutta niistä voi kyllä oppia. Se tässä on hankalaa, koska tuntuu, että kokoomus ei oppinut yhtään mitään näistä koulutussäästöistä. Niin kuin täällä on tullut todettua, te olette olleet ruorin paikalla suurin piirtein 10,5 vuotta näissä asioissa, leikanneet 6 miljardia euroa koulutuksesta kaiken kaikkiaan. Kyllä SDP on esittänyt useampia vaihtoehtoja koulutuksen parantamiseksi, esimerkiksi toisen asteen koulutuksen maksuttomuutta. Ottakaa siitä kiinni, se parantaa 65 000 ihmisen tilanteen.

13.37 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todettakoon nyt ensin, että edustaja Heinonen oikeastaan oli se, joka jo varhaisessa vaiheessa tätä keskustelua käänsi katseen taaksepäin ajassa, eikä suinkaan oppositio. Todettakoon nyt myöskin se, että sivistysvaliokunta ja eduskunta ovat käsitelleet hyvin paljon koulutukseen liittyviä lakiesityksiä. Me emme ole suinkaan vastustaneet uudistuksia, siis aitoja koulutuksen toimintaa parantavia uudistuksia, vaan ainoastaan leikkauksia, joita te kutsutte uudistuksiksi.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Mutta kun tässä on pyydetty rakentavia puheenvuoroja, niin kääntäisin edelleen katseen varhaiskasvatuksen puolelle. Hallituksenkin tavoitteena on minun nähdäkseni, tai ainakin ministerin mukaan, nostaa varhaiskasvatuksen osallistumisastetta, ja juuri siltä osin hallituksen politiikka on mielestäni ollut hyvin epäjohtonmukaista. Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen on hyvä päätös, se on myöskin panostuksena taloudellisesti merkittävä, mutta mikäli tavoitteena on nostaa osallistumisastetta, niin miksi sitten on muodollisesti rajoitettu osallistumisoikeutta tämän subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajauksen myötä? [Puhemies koputtaa] Miksi ei pidetä kiinni jokaisen lapsen mahdollisuudesta osallistua perheen [Puhemies: Aika täynnä!] tarpeiden mukaisesti... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Puhemies Maria Lohela: Nyt kun kaikki edustajat kunnioittavat puheiden enimmäispituuksia eli 1:tä minuuttia, niin kaikki ehtivät saada puheenvuoron ennen tämän keskustelun päättymistä. [Maria Tolppanen: Saapa nähdä! — Mika Niikko: Saapa nähdä, joo!]

13.39 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liiton mukaan "korkeakouluista on vaarassa tulla yrityksiä, jotka liukuhihnalta tuottavat ulos massaluentojen tuotteita". Tämä oli Suomen Opettajaksi Opiskelevien Liiton näkemys. Olen iloinen, rouva ministeri, että opettajien koulutukseen on tulossa lisäpanostuksia. Mutta minulle jäi nyt hieman epäselväksi, ovatko nämä lisäpanostukset nyt koulujen uuden toimintaympäristön vaatimiin lisä- ja täydennyskoulutuksiin vai onko sinne opettajien peruskoulutukseen tulossa jotain panostusta. Olen erittäin huolissani siitä, että Suomessa, jossa tunnetusti on maailman parhaat opettajat, meillä korkeakoulukentältä ja opettajaksi opiskelevilta ja OAJ:lta tulee viestiä, että lähiopetus opettajan koulutuksesta katoaa. Opettajat ovat kohta kirjekurssilta ja [Puhemies koputtaa] etäopetus-tehtävistä valmistuneita. Mitä tälle on tehtävissä?

13.40 Sirpa Paatero sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Otsikko "Poukkoileva politiikka ja säästöt ovat aiheuttaneet päiväkoteihin kaaosta" — aloitin aamulla lukemalla lehteä. Tähän uudistukseen on siis johtanut se, että laki mahdollistaa ryhmäkokojen suurentamisen ja laki mahdollistaa sen, että subjektiivista päivähoito-oikeutta ei enää ole. Nämä ovat siis lakiuudistuksia, ja sen lisäksi on tehty leikkauksia. Varhaiskasvatuksessa kokoomus halusi myöskin korotuksia varhaiskasvatusmaksuihin ennen kuin eduskunta päätti toisin. [Sanna Lauslahti: Emme halunneet, väärä tieto! — Eduskunnasta: Näin oli!]

Toisena asiana kunnat: Otsikko "Kunnat ovat pelastaneet peruskoulun" tarkoittaa sitä tutkimusta, jonka koulutuksen arviointikeskus on tehnyt siitä, miten kunnat joutuvat satsumaamaan enemmän ja enemmän. Sen takia minä en millään voi käsittää väitettä, että VOSeja ei ole leikattu. Yhä edelleen VOSien indeksit jäädytetään. Yhä edelleen kilpailukykyopimuksesta [Puhemies koputtaa] muun muassa leikataan. Tämä on sellaista, mihin kunnat joutuvat.

13.41 Tuomo Puumala kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä välissä tuonne ministeri Terholle, että pysytte lämpimänä siellä boksissa, jos urheiluvertaus sallitaan, koska urheiluun ajattelin viitata.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Eduskunnan sivistysvaliokunta ja eduskuntahan ovat nostaneet aina vuorollaan esille kulttuurin puolelta erilaisia asioita, jotka ovat menneet aina sitten eteenpäin. Lainauskorvaus oli yksi tällainen asia. Sitä pidettiin vuosia esillä. Nyt ensimmäiset rahat on tilitetty — hieno juttu. Sitten toinen on todella tämä audiovisuaalisen alan kannustinjärjestelmä, siis se, että elokuvia kannattaa tehdä Suomessa ja tulla tekemään Suomeen. Sitä vaadittiin pitkään. Se on toteutettu.

Nyt te olette huomanneet, että tuossa budjetissa toista kertaa urheilijoille esitettiin noin miljoonan euron lisäystä, siis nuorille urheilijoille. Siellä on apurahajärjestelmää, siellä on tuo akatemiajärjestelmä ja URA-säätiön rahat, joista muodostuu yhteensä 965 000 euroa. Ajatuksenahan on se, että tulisi uusia idoleita ja nuo nuoret, jotka elävät köyhyysrajan alapuolella, pääsisivät sen yli, tulisi uusia idoleita ja sitä kautta kannustettaisiin koko kansaa liikunnalliseen elämäntapaan. [Puhemies koputtaa] Voisitteko ottaa tuon miljoonan kehykseen seuraavalla kerralla?

13.42 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Nyt vaikuttaa siltä, arvoisa ministeri, että tuo varhaiskasvatuksen päivähoitomaksujen alentaminenhan on erittäin hyvä asia, mutta se ei vain kohdistu nytten ihan kaikkiin. Se ei muun muassa kohdistu niihin perheisiin, joilta vietiin subjektiivinen päivähoito-oikeus. Heitä se ei koske. Sen lisäksi se ei koske myöskään niitä ihmisiä, joihin Lindströmin lista iskee kaikkein lujiten, niitä ihmisiä, joilta leikataan työttömyyden takia, koska heidän lapsensa pysyvät kotona sen takia, että subjektiivista päivähoito-oikeutta heillä ei ole. Oletteko ajatellut sitä?

Arvoisa ministeri, oletteko tietoinen siitä myös, että tällä hetkellä ammattikouluissa on menty jo siihen, että opetustyötä avustava henkilökunta korvaa opettajia ja opettajia on vähennetty ammatillisista kouluista varsinkin täällä Etelä-Suomessa? Se on erittäin huono asia. Sen lisäksi peruskouluissa yksi opettaja hoitaa ADHD:t, [Puhemies koputtaa] ADD:t, lukihäiriöiset, maahanmuuttajat, kaikki. Sinne tarvitaan apua.

13.43 Satu Taavitsainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joka kolmas perhe ilmoittaa, että lapset eivät voi osallistua harrastuksiin perheen rahahuolien takia, ja tämähän ei ole oikein. "Lisärahoja en lupaa", urheiluministeri Terho, kuitenkin sanoitte eduskunnan kyselytunnilla. Miksi ette aio lisätä rahaa paikallistason seurojen ja järjestöjen toimintaan? Sen sijaan lupasitte mobiilisovelluksen — siis kuulitte ihan oikein: mobiilisovelluksen — että lapsi voisi käydä ilmaiseksi tutustumassa pari kertaa harrastukseen. Tiesittekö, arvoisa ministeri, että jo nykyään on moniin harrastuksiin mahdollisuus käydä tutustumassa ilmaiseksi, mutta lapsillehan aiheuttaa itkua se, kun siihen harrastukseen ei pääse oikeasti, säännöllisesti, niiden korkeiden maksujen vuoksi. Ja suurin ongelma ei ole se harrastuksen löytäminen vaan se, että lapsi ei voi rahanpuutteen vuoksi harrastaa sitä unelmiensa harrastusta. Mitä aiotte tehdä tälle?

13.44 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistan, että kysyin vuoden 2016 ensimmäisellä kyselytunnilla hallitukselta aikomuksesta nostaa varhaiskasvatusmaksuja. Kävimme tuosta reippaan debatin, ja tässä salissa olevatkin siihen osallistuivat. Siitä hallitus ansaitsee kiitoksen, että olette nyt tekemässä toisinpäin ja olette alentamassa varhaiskasvatusmaksuja. Tosin me tässä vaihtoehtobudjetissamme alentaimme niitä vielä useamman perheen osalta, mutta tämä suunta on oikea.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

OAJ on todennut, että Suomi panostaa perusopetukseen vähiten Pohjoismaista. Sen vuoksi on vähän irvokasta se käyty keskustelu, jossa täällä mustaa maalataan valkoiseksi ja jossa kaikki näyttää nyt valoisalta. Yli 100 000 alle 30-vuotiasta on yhä vailla perusopetuksen jälkeistä koulutuspaikkaa. Sen vuoksi niitä pyydettyjä rakentavia ehdotuksia olemme esittäneet muun muassa vaihtoehtobudjetissamme, [Puhemies koputtaa] toisen asteen maksuttomuutta, oppivelvollisuutta pidennettäväksi... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

13.46 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on oppositio arvostellut koulutusleikkauksia, mutta SDP:n edustajat ovat kyllä kiittävästi unohtaneet oman vaaliohjelmansa, jossa sitoudutte 800 miljoonan euron leikkaukseen indekseistä. Sehän olisi tarkoittanut sitä, että kunnilla olisi paljon vähemmän rahaa käytettävissä perusopetukseen, jossa rakennetaan kuitenkin lapsille ja nuorille sitä kivijalkaa.

Tosiasia on myöskin se, että Sipilän hallitus sai erittäin huonon perinnön edeltäjiltään: 100 000 työtöntä, kilpailukyvyyn menettäneen Suomen, joka velkaantuu rajusti. Sen takia oli pakko tehdä rajujakin päätöksiä sekä kilpailukyvyyn parantamiseksi että menojen sopeuttamiseksi, ja nyt tulokset ovat nähtävissä: talous kasvaa, työllisyys paranee, ja kilpailukyky on parantunut. Tällä voidaan turvata sitten myöskin hyvinvointiyhteiskunnan perustan säilyminen tulevaisuudessa koulutuksesta terveydenhuoltoon. Eli vaikka puhutaan nyt yhden pääluokan keskusteluista, niin olisi hyvä muistaa tämä iso kuva, joka määrittää kuitenkin koko Suomen tasavallan ja suomalaisen yhteiskunnan kehityksen.

13.47 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Rantankaalle on aluksi pakko todeta, että kilpailukyvyyn, Suomen kilpailukyvyyn, aivan ensimmäinen peruspilari on osaaminen eli koulutus, joten se siitä.

Mutta ministeri pyysi konkreettisia ehdotuksia, ratkaisuja ongelmiin. Tietysti se, mikä tässä nyt pistää eniten silmään, on tämä hallituksen heikko yhteistyökyky ministeriöiden välillä. Me puhumme nyt OKM:n hallinnonalasta, me puhumme täällä yksittäisistä hankkeista, tällaisesta sirpaleisesta maailmasta, kun samaan aikaan esimerkiksi Ohjaamo-toiminnan toimiva malli vaatii, että työ- ja elinkeinoministeriö on tiiviisti mukana näissä asioissa, ja tämä näkyy selvästi kaupungeissa, kunnissa, elinkeinoelämässä, koska se kohtaanto-ongelma, mikä meillä on todellisuudessa työelämän ja ihmisten välillä, on ilmeinen. Joten kysynkin teiltä: miten te aiotte valtioneuvostossa toimia, jotta koko valtioneuvosto sitoutuu esimerkiksi siihen, että tämän kohtaanto-ongelman kanssa päästään eteenpäin?

13.48 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP ei vastusta uudistuksia, mutta leikkauksia me vastustamme, [Olavi Ala-Nissilä: Mitä uudistuksia te kannatatte?] ja meidän vaihtoehtobudjetissamme koulutusleikkaukset on peruttu. Tulkoon se tässä vielä sanottua.

Korkeakoulujen lakisääteistä indeksikorotusta ei ole tehty ensi vuodellekaan, vaikka niiden kustannustasot nousevat tasaisesti. Tämä johtaa käytännössä edelleen korkeakoulujen taloudellisen kuristumiskiirteen jatkumiseen ja leikkaustarpeisiin, vaikka samalla hallitus puhuu koko ajan osaamisen tärkeydestä. Milloin korkeakoulujen perusrahoitukseen kohdistuva välttämätön rahoituserä on tarkoitus palauttaa? Siinä ihan konkreettinen kysymys ministerille.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Arvoisa puhemies! OKM:n budjettiin on tuotu uutena hyvänä elementtinä ammattikorkeakoulujen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta. Tämä on oikein hyvä kehityssuunta ammattikorkeakoulujen lakisääteisten tehtävien varmistamiseksi, mutta miten aiotte, arvoisa ministeri, kohdentaa tätä kyseistä rahoitusta? Olisiko mahdollista saada sitä meille Lounais-Suomeen, kun meillä on siellä se positiivinen rakennemuutos, ja siellä olisi kovasti tarpeita tällaiselle työelämälähtöisen tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tekemiselle?

13.49 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me kaikki olemme täällä huolissamme siitä, jos nuoret syrjäytyvät opinpolulta. Tiedämme, että yksi kriittinen kohta on se, kun peruskoulu päättyy ja siirrytään toiselle asteelle. Opetuspaikkoja on nyt lisätty toisen asteen ammatilliseen koulutukseen, ja se on erinomaisen hyvä asia, mutta silti me tiedämme, että se ei vielä riitä, sillä moni opiskelija joutuu keskeyttämään opintonsa. Yksi syy on — jopa kolmannes ilmoittaa sen syyksi — taloudelliset huolet, joten tämä olisi asia, mihin pitäisi saada korjausta, jotta toinen aste ei maksaisi niin paljon, sillä vaikka opetus on ilmaista, niin materiaalit maksavat todella huomattavasti.

Toinen on se, että meillä pitäisi olla sille oppilaalle tuki siirtymiseen peruskoulun jälkeen toiselle asteelle. Meillä on opinto-ohjausta peruskoulussa, meillä on sitä myös esimerkiksi ammattikouluissa, mutta siihen väliin tulee katkos. Me vihreät olemmekin esittäneet tähän nivelvaiheeseen tämmöistä tukiopinto-ohjausta, joka alkaisi peruskoulun puolelta ja jatkuisi toiselle asteelle [Puhemies koputtaa] koko vuoden. Ministeri, kysyn: olisiko valmiita tällaiseen uudistukseen?

13.50 Sanna Lauslahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaisin vähän toiseen näkökulmaan, tuonne kulttuuripuolelle ja ministeri Terhon osa-alueelle, jossa on vielä myöskin paljon tehtävissä ja hyviä asioita tapahtumassa.

Ensinnäkin haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa siitä, että taiteilija-allianssi sai tuulta purjeiden alle ja saatiin 50 000 euron lisärahoitus siihen, että saamme sen selvitystyön käynnistettyä ja toivottavasti jossain vaiheessa pilotinkin taiteilija-allianssista käyntiin. Se tarkoittaa sitä, että se on, voi sanoa, kuin käänteinen työttömyysturvamalli, jossa on yhteisöllinen taustataho.

Toinen asia, joka on käynnissä, on esittävien taiteiden valtionosuusjärjestelmä, joka myöskin on tuomassa erinomaisia uusia ratkaisuja jo olemassa oleviin haasteisiin. Ihan kysymys ministeri Terholle: minkälaiset mahdollisuudet meillä on saada lisärahoitusta myöskin esittävien taiteiden valtionosuusjärjestelmän toimeenpanoon, jotta se sitten [Puhemies koputtaa] lähtee lentoon?

13.51 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä peräänkuulutettiin ratkaisukeskeistä otetta, joka on tietysti aina ihan hyvä slogan, mutta ehkä koulutuksessa, kun puhutaan hyvin pitkäjänteisestä toiminnasta, on hyvä puhua vaikuttavuudesta ja sen arvioinnista, kun niitä ratkaisuja valitaan. Ja kaiken peräpeilisyyttelyn uhallakin tartun samaan asiaan kuin edustaja Mika Kari eli tähän oppivelvollisuusasiaan ja toiseen asteeseen.

Viime kaudella yksi erittäin tuloksellinen ja vaikuttava uudistus oli koulutustakuu osana nuorisotakuuta. Me olemme Pekka Myrskylän kanssa käyneet läpi tilastot yli kymmenen vuoden ajalta ja todenneet siellä hyvin merkittävän muutoksen siinä, kuinka meidän

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

nuoremme nyt oikeasti ovat aloittaneet toisen asteen sen jälkeen, kun koulutustakuu tuli voimaan. Siellä on tapahtunut siis usean prosenttiyksikön muutos näiden kahden kolmen vuoden aikana, kun koulutustakuu on ollut voimassa. Tämän vaikuttavuuden jälkeen on hyvin vaikea perustella, miksi looginen jatkumo ei olisi oppivelvollisuuden ulottaminen pidemmälle ja näin ollen myös tämän maksullisuusasian ratkaiseminen.

Lisäksi Merja Mäkisalo-Ropponen [Puhemies koputtaa] otti esiin varhaiskasvatuksen vaikuttavuusanalyysit, jotka saimme tänään. On hyvä kysyä, mihin niitä käytetään.

13.52 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tunti liikuntaa päivässä on mielestäni yksi tämän hallituksen tärkeimmistä hankkeista. Miksi? Koska liikkumattomuus on näkymätön ja hitaasti terveyttä ja hyvinvointia nakertava ilmiö, joka johtaa lisääntyviin terveydenhuollon kustannuksiin ja myös heikkeneviin oppimistuloksiin. Nyt kun toiminta laajenee kokeilujen myötä toiselle asteelle, tulisi aktiivisesti miettiä sitä, miten toiminta saadaan vakinaistettua varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Kotikaupungissani Vantaalla jokainen päiväkotitoiminta on liikkuva päiväkotitoiminta. Näin tulisi olla kaikkialla Suomessa. Liikkumistottumukset lähtevät eriytymään jo kolmivuotiaana, ja siksi varhaiskasvatuksen sekä neuvoloiden työ on liikunnan edistämisessä erittäin tärkeää. Lisäksi nyt kun Amisbarometrissä tuotiin erittäin huolestuttavana esille yksinäisyyden kasvaminen, liikunta lisää paitsi hyvinvointia antaa myös mahdollisuuden myös yhteisöllisyyden lisäämiseen. Mielestäni kannattaisikin pohtia, olisiko myös tässä mahdollisia ratkaisun avaimia yksinäisyyden vähentämiseen amiksissa.

Puhemies Maria Lohela: Ja vielä edustajat Nylander ja Krista Kiuru.

13.54 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tekee tietysti myös hyviä asioita, ja yksi niistä hankkeista, joista pitäisi minun mielestäni keskustella enemmän myös eduskunnassa, on tämä kokeilu, missä kunnat saavat aikaistaa kielten opetusta. Minä toivon todellakin, että tämä johtaa johonkin tulevaisuudessa, että kaikki kunnat tulevaisuudessa aikaistavat kielten opetusta ja tällöin myös monipuolistetaan kielten opetusta. Ymmärsin, että tarkoituksena on luoda jonkinlaisia kansallista kielistrategiaa tai -visiota. Kysynkin nyt, milloin nähdään jotain konkreettisia toimenpiteitä näistä kokeiluista ja hankkeista, mitä on meneillään.

Toinen asia, arvoisa puhemies. Toivon, että ministeri voisi ottaa kantaa asiaan, joka liittyy tasa-arvoon. Moni meistä on peräänkuuluttanut tällaista pitkäjänteistä, kokonaisvaltaista toimenpideohjelmaa tai visiota, strategiaa, joka käsittelee tasa-arvoa ihan varhaiskasvatuksesta peruskouluun ja toiseen asteeseen ynnä muuta. Siihen olisi tärkeää saada vastauksia.

13.55 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan väittää eduskunnan kollegojenkin puolesta, että eriarvoisuuden torjunta ja tasa-arvon lisääminen ovat teemoja, jotka varmasti meitä yhdistävät. Siltä osin peräänkuulutan kyllä sitä, että kun talouskasvua on, tähän eriarvoisuuden torjuntaan pitäisi saada selkeästi vielä isompia keinoja käyttöön.

OAJ selvitti vuoden alkupuolella eri kuntien toimenpiteitä tässä teemassa. Tosiasiassa kunnista joka toinen on viime vuonna leikannut tuntikehystä, vähentänyt jakotuntien määrää tai suurentanut ryhmäkokoja. Tämä vetää kyllä vakavaksi, koska yksi isoin selitys näyt-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

tää olevan se, että näitä tasa-arvorahoja ei ole enää lähes 90:tä miljoonaa, vaan tuo 40,2 miljoonaa. Siihen liittyy myös se, että ministeri on perustellut sitä, että erillisiä ryhmää pienentäviä rahoja ei ole eri momentilla, vaan nyt kaikki rahat laitetaan sisään sillä, että tästä ei ole tullut vaikuttavuutta. [Puhemies koputtaa] Jaosto katsoo, että tätä työtä pitää jatkaa ja pohtia vielä, miten asiat ovatkaan.

Puhemies Maria Lohela: Nyt ei ole enää aikaa vastauspuheenvuoroille, siirrytään ministeri-ereiden puolelle, mutta aloitetaan ministeri Terhosta ja ministeri Grahn-Laasonen sitten lopuksi. — Ministeri Terho, 3 minuuttia.

13.56 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho: Arvoisa puhemies! Näin ehkä jää enemmän vastausaikaa Grahn-Laasoselle, hyvä järjestys.

Puumala otti esiin tämän miljoonan ja sen, voisiko sen siirtää kehykseen. No, hallitukselta on tulossa liikkeelle laittamani liikuntapoliittinen selonteko, jonka yhteydessä tätä voidaan pohtia. Tähän kyseiseen selontekoon liittyy myös nuorten harrastusmahdollisuuksien parantaminen, johon edustaja Taavitsainen viittasi ei niinkään kysyvässä, vaan pilkkaavassa puheenvuorossaan siitä, että nuorten harrastusmahdollisuuksia pyritään lisäämään. Näin kuitenkin tulee olemaan myös tässä selonteon yhteydessä, kuten myös harrastuspassin yhteydessä, jota vien eteenpäin vastustuksestanne huolimatta.

Sitten edustaja Lauslahti otti esiin VOS-uudistuksen. Todella 17.1. saan siitä raportin, sen jälkeen kuunnellaan sitten lausuntokierros. Matka maaliin on vielä, sanotaan, keskipitkä. Lisärahoitus ei sitten tule olemaan yksin minun päätökseni, sehän on myös Orpon ja koko hallituksen, mutta totta kai omalle toimialalleni, jossa kulttuuri on erittäin tärkeä, olen kyllä valmis puolustamaan kaikkia hyvin perusteltuja lisäyksiä. — Kiitän.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Grahn-Laasonen, 5 minuuttia, oli sen verran paljon kysymyksiä.

13.58 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Kiitos eduskunnalle hyvästä keskustelusta. — Päivän puheenaihe on nimenomaan se ensi vuoden budjetti ja se, mitä silloin ensi vuoden aikana pystymme tekemään täällä osaamisen ja koulutuksen sektorilla, ja siinä huomionarvoista on nimenomaan se suunnanmuutos sekä taloudessa että myöskin täällä osaamisen budjeteissa.

Laskin ja ynnäilin yhteen, että hallituksen uudet lisäpanostukset tähän osaamiseen ja koulutukseen puoliväliriihessä ja budjettiriihessä ovat yhteensä 399 miljoonaa. Osa on kertaluonteisia ja osa useamman vuoden ajalle, osa pysyviä ja siten kertautuvia. Sieltä nousevat esille tutkimuspanostukset Suomen Akatemian kautta — painopisteenä ovat olleet nuoret tutkijat viime vuosina näissä kärkihankepanostuksissa. Olemme halunneet kannustaa nimenomaan uran alussa olevia tutkijoita. Tekesin kautta rahoitus tähän datalähtöiseen tutkimukseen eli tutkimusinfraan. Innovaatiosetelit. Mekaaninen puurakentaminen. Varhaiskasvatusmaksujen jo monesti mainitut merkittävät alennukset ensi vuoden alusta ja varhaiskasvatuksen maksuttomuuden kokeilu viisivuotiaille. Henkilöstörakenteen kehittäminen varhaiskasvatuksessa, eli vastaamme siihen työvoiman tarpeeseen, joka on nimenomaan pedagogisen koulutuksen saaneille lastentarhanopettajille. Peruskoulun tasa-arvon vahvistaminen on varmasti tärkeimpiä ensi vuoden budjetin painopisteitä — haluamme

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

kaikki tässä salissa varmistaa ja vahvistaa koulutuksellista tasa-arvoa, ja se lähtee sieltä varhaiskasvatuksesta ja peruskoulusta vahvimmin liikkeelle. Ammatillisen koulutuksen reformin toimeenpanon tuki. Lisäpaikat nuorisotyöttömyyden ehkäisemiseksi. Yliopistojen verkostoyhteistyön laajentaminen. Ammattikorkeakoulujen tki-toiminta. Ministeri Terhon tontilla oleva opintotuen huoltajakorotus. Positiivisen rakennemuutoksen tukeminen. Osaajapulaan vastaaminen — ihan merkittävät lisäpanostukset tehty nopealla aikataululla lisätalousarviossa ja budjetissa. Muutokoulutus, josta oli hyviä puheenvuoroja muun muassa edustaja Jaskarilla tässä salissa. Luonnontieteiden ja matematiikan opetuksen kehittäminen.

Tässä listaa näistä panostuksista, joita on tehty, eli ne ovat merkittäviä, vaikkakaan eivät tietenkään korvaa niitä säästöjä, joita on jouduttu tekemään siksi, että talous on ollut Suomessa erittäin tiukoilla. Nyt siinäkin suhteessa mennään valoisampaa aikaa kohti. Kuntatalouden vahvistuminen on varmasti parhaita uutisia, mitä meillä voi olla koulutuksen sektoreilla, koska kunnat ovat koulutuksen järjestäjiä ja sieltä muodostuu se perusrahoitus, josta täälläkin on monta kertaa puhuttu.

Sitten on kysytty näistä koulutuksen tulevaisuudennäkymistä, visioista, uudistuksista, ja nostan esiin kolme mielestäni tärkeintä painopistettä, mikä samalla sisältää vastauksen moiniin täällä esitettyihin kysymyksiin. Kolme tärkeintä painopistettä ovat:

Varhaiset vuodet eli varhaiskasvatuksen kehittäminen ja varhaiskasvatuksen tuominen koko ikäluokalle. Sitä kohti kuljetaan nyt osallistumisastetta lisäämällä muun muassa maksualennusten ja maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeilun kautta.

Toinen iso kokonaisuus on vahvat perustiedot ja -taidot. Vahva varhaiskasvatus ja vahva peruskoulu, siihen huoleen vastaaminen, että 11 prosenttia suorittaa peruskoulun saavuttamatta sellaista monipuolista lukutaitoa, jolla pärjäisi toisella asteella ja elämässä. Lukutaidon vahvistamisesta on monia hyviä uusia ajatuksia kansallisessa lukutaitofoorumissa ja Lukukeskuksen toiminnassa, ja eduskuntakin tähän kiinnitti huomiota ja edustaja Sarkomaa käytti hyvän puheenvuoron. Eli vahvistetaan vahvoja perustietoja ja -taitoja, jotka antavat jatkuvan oppimisen työkaluja vastata niihin muutoksiin, joita yhteiskunnassa ja työelämässä kiihtyvässä tahdissa edessämme on.

Kolmas iso kokonaisuus on jatkuva oppiminen. Ammatillisen koulutuksen reformin ehkä isoimpia asioita on jatkuvan oppimisen rakenteiden luominen, eli ammatillisessa koulutuksessa jatkossa voi täydentää sitä omaa ammattitaitoa ja osaamista joustavammin kuin aikaisemmin. Se on iso muutos, ja vastaavia jatkuvan oppimisen rakenteita tarvitaan myös muille koulutusasteille. Niitä tarvitaan korkeakoulutukseen, ja siihen nimenomaan keskitymme tulevana keväänä Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030:n toimeenpanossa. Tavoitteena meillä on löytää korkeakoulujen kanssa rakenteita, jotka tukevat jatkuvaa, elinikäistä oppimista ja luovat myös korkeakoulutetuille täydennyskoulutusmahdollisuuksia, osaamisen täydentämisen mahdollisuuksia. Tähän tulemme siis palaamaan kevään aikana.

Samoin sitten keväällä on iso kokonaisuus, joka liittyy varhaiskasvatuslain seuraavaan vaiheeseen, jossa painopisteenä on laadun kehittäminen nimenomaan keskittyen henkilöstörakenteeseen ja osaamiseen. Ja lukion uudistaminen on tietysti semmoinen asia, joka vielä meidän täytyy läpikäydä tässä salissa.

Haluan kiittää eduskuntaa tästä keskustelusta ja yhteistyöstä ja toivottaa kaikille rauhallista joulua.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Yleiskeskustelu ja pääluokan käsittely keskeytetään.

Keskustelu keskeytettiin kello 14.03.

Keskustelua jatkettiin kello 2.04.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt jatketaan eilen keskeytynyttä yleiskeskustelua opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokasta 29.

2.05 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Vaikka kello on jo kaksi yöllä, niin puhutaan niin tärkeästä aiheesta, kun puhumme koulutuksesta, että haluan olla täällä käyttämässä tämän puheenvuoron, sillä suomalainen korkealaatuinen ja maksuton koulutus on tärkein edellytys sille, että kaikki kansalaiset saavat taustastansa riippumatta tasavertaiset mahdollisuudet elämässä menestymiseen, ja vain pysyvällä rahoituksella saadaan aikaan pysyviä muutoksia lasten ja nuorten elämässä ja vahvistetaan Suomen merkittävintä voimavaraa eli osaamista.

Vihreät esittivät vaihtoehtobudjetissaan koulutukseen puolen miljardin euron panostuksen. Me leikkaisimme mieluummin kilpailukyvyn kannalta tehottomiksi todetuista, fossiilitaloutta tukevista haittatuista, teollisuuden energiaveron palautuksista ja päästökappakompensaatiosta kuin koulutuksesta. Hallituksen hankkeet ja leikkauksiin nähden lisäpanostukset, vaikka edes pienet sellaiset, ovat toki tervetulleita. Erittäin tärkeää on kuitenkin turvata perusrahoituksen riittävä taso. Opetuksen järjestäjät tarvitsevat pysyvyyttä ja jatkuvuutta. Hallitus panostaa yhteensä 200 miljoonaa erilaisiin kärkihankkeisiin. Hankerahoja on kohdennettu opettajankoulutukseen, digitaalisten materiaalien käyttöönnoton vauhdittamiseen, tunti liikuntaa päivässä -tavoitteeseen ja kielikokeiluihin. Vihreät eivät vastusta kärkihankkeita, eikä niitä ole poistettu varjobudjetistamme.

Vihreät haluavat palauttaa kaikkien lasten oikeuden päivähoitoon ja ryhmäkoot entiselleen ja siirtyä kohti maksutonta varhaiskasvatusta aloittamalla 5-vuotiaista, joille tarjottaisiin neljä tuntia maksutonta varhaiskasvatusta päivittäin. Niissä kunnissa, joissa päivähoito-oikeuden rajoitusta on toteutettu, ei ole saatu aikaan juurikaan säästöjä. Nyt kun hallitus ajaa myös työttömyysturvalain niin sanottuun aktiivimalliin johtavaa muutosta, ovat työttömät vanhemmat pattitilanteessa, mikäli lapsi ei voi saada päivähoitopaikkaa. Miten työttömän vanhemman siinä tapauksessa tulisi hallituksen vaatima aktiivisuutensa osoittaa — nämä vaaditut viisi työpäivää tai koulutuspäivää 65 päivän välein? Laadukas varhaiskasvatus kuuluu jokaiselle lapselle. Se on kustannustehokkain tapa ehkäistä lasten epätasa-arvoa jo varhaisesta vaiheesta alkaen. Ryhmäkokoja ei pidä kasvattaa, sillä se vaikuttaa merkittävästi varhaiskasvatuksen laatuun sitä heikentäen. Tiedämme kaikki, kuinka laadukas varhaiskasvatus parantaa lapsen oppimismahdollisuuksia ja vähentää syrjäytymisriskiä.

Arvoisa puhemies! Hallitus on ensin leikannut peruskoululta 45 miljoonaa ja sitten panostanut siihen takaisin 15 miljoonaa. Me haluaisimme satsata hallitusta enemmän laadukkaaseen perusopetukseen ja tukea erityisesti kouluja, joilla lisäresursseille on eniten tarvetta. Koulutuksen tasa-arvo on vaarassa koulujen välisten erojen kasvaessa ja koulutuksen periytyvyyden lisääntyessä. Tämä kehitys on pysäytettävä. Tavoitteeksi tulee asettaa myös

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

aidosti maksuton toisen asteen koulutus sekä opintorahan selvä tasokorotus kaikille opiskelijoille siten, että esimerkiksi opintoraha nousisi 250 eurosta 333 euroon, ja opintoraha tulisi vihdoin sitoa indeksiin vuodesta 2019 alkaen.

Ammatillinen koulutus on kuitenkin se, joka on joutunut rankimpien leikkausten kohteeksi. Ammattikoulutuksesta leikkaaminen on leikkaamista nuorten tulevaisuudesta, ammattitaidosta ja työelämän edellytyksistä. Tuore valtakunnallinen Amisbarometri osoittaa, että nuoret haluaisivat enemmän opetusta. Leikkaukset ovat kohdistuneet suoraan opetuksen määrään ja laatuun. Lähiopetusta kaipaavien määrä on kasvanut lähes 15 prosenttia edelliseen Amisbarometriin verrattuna. Valitettavasti budjettikirjaa katsoessaan saa hieinan sellaisen kuvan, että hallituksen arvomaailmassa amikset eivät ole kovin arvokkaita. Ammatilliset opinnot kuitenkin ovat arvokkaita eivätkä suinkaan paikka, jonne ajaudutaan huonojen arvosanojen takia. Hallitus aloitti leikkaamisen juuri ennen ammatillisen koulutuksen uudistusta. Tämä "leikataan ensin ja uudistetaan sitten" -toimintatapa on kestävä.

Vihreät kannattavat ammatillisen koulutuksen uudistamista, mutta tapa, jolla se nyt tehdään, herättää suurta huolta. Ammatillisen koulutuksen laatu ja saavutettavuus on turvattava. Se tarkoittaa lisää aloituspaikkoja, enemmän lähiopetusta ja opettajia ja enemmän tukea oppilaille myös siirtymisessä [Puhemies koputtaa] peruskoulusta ammatilliselle asteelle.

2.10 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaisilla on näihin hallituksen esityksiin yhteensä 113 muutosehdotusta, joista 10 löytyy täältä opetus- ja kulttuuriministeriön puolelta. Perussuomalaiset on huolissaan laadukkaasta koulutuksen tulevaisuudesta kaikille koulutusasteille, sillä ilman laadukasta koulutusta me emme pysty pitämään tätä maamme kilpailukyvyyn kannalta elintärkeää koulutusjärjestelmäämme. Suomen sijoitus osaamista mittavassa Pisa-tutkimuksessa onkin laskenut vuodesta 2006 lähtien. Siinä mielessä huoli koulutuksen suunnasta on oikeutettua.

Perussuomalaiset kiinnittää huomiota myös siihen, että peruskoulujen määrä koko maassa on vähentynyt vuodesta 2005 noin 1 000 koululla valtion poistettua pienille kouluille suunnatun lisän. Perussuomalaiset katsovat, että hallituksen tulee ryhtyä alueellisen tasa-arvon varmistamiseksi toimenpiteisiin, joilla kylä- ja lähikoulujen toimintaedellytykset turvataan. Kaikki eivät voi muuttaa kasvukeskuksiin.

Erityisen huolissamme olemme siitä, että vuonna 2016 Suomessa oli noin 115 000 20–29-vuotiaasta henkilöä, joilla ei ollut toisen asteen tutkintoa. Osuus on noussut 2000-luvun alusta. Tilastokeskuksen mukaan koulutustasolla on suuri vaikutus nuorten työllisyysmahdollisuuksiin: korkeakoulutettu alle 30-vuotias työtön työllistyy noin 50 prosentin todennäköisyydellä, keskiasteen opinnot suorittanut lähes 40 prosentin todennäköisyydellä ja peruskoulun käynyt vain 17 prosentin todennäköisyydellä. Tämän vuoksi onkin erityisen tärkeää, millä tavalla hallitus ja eduskunta edesauttavat niitten nuorten aikuisten koulutuspolulle pääsemistä, jotka eivät kulje niitä perinteisiä reittejä pitkin, joita valtaosa nuorista kulkee. Meillä on vuosittain joitain tuhansia henkilöitä, jotka eivät mene tähän koulutusputkeen peruskoulun jälkeen. Me emme esitä oppivelvollisuutta tässä vaiheessa, mutta me vaadimme hallitukselta luovempia toimenpiteitä siihen, että nämä tippuvat nuoret saadaan kiinni.

Samaan aikaan on huomattu se, että syrjäytyneitä nuoria miehiä, 25–29-vuotiaita, oli 21 000 vuonna 2016. Vastaavasti 2008 heitä oli "vain" 12 000, eli tämä nuorten syrjäy-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

tyneitten miesten määrä on lähes tuplaantunut kahdeksan vuoden aikana. Samaan aikaan nuorisotyön määrärahat ovat nousseet 36 prosentilla ilman inflaatiohuomiota. Hallituksen nuorisopoliittinen toimenpideohjelma on syrjäytymisvaarassa olevien kannalta toimimaton tai vähintäänkin todella laiha. Nämä toimenpiteet eivät ole vastanneet siihen tärkeimpään kysymykseen, miten me saamme pysäytettyä erityisesti nuorten miesten syrjäytymiskierteen. Hallituksen toimenpide on parantaa palveluohjausta, etenkin julkisten palveluiden keskinäistä yhteistyötä aloittamatta varsinaisesti mitään uutta. Hallituksen lääke nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn on käytännössä laiha, koska hallitus on nostanut esille pääasiassa vain esimerkiksi Ohjaamojen merkitystä. Ratkeako Suomen tulevaisuuden kannalta äärimmäisen olennainen kysymys tällaisella suunnitelmalla, kun tähän mennessä nuorten syrjäytyminen on vain lisääntynyt? Vasta julkaistun tutkimuksen mukaan syrjäytymässä olevien nuorten suurin ongelma on yksinäisyys ja terveen tukiverkoston puute. Tärkeä vastaus yksinäisyyteen ja syrjäytymisen ehkäisyyn piileekin järjestötyössä. Kolmas sektori on helpommin lähestyttävä toimija kuin viranomainen. Lisäksi kolmas sektori on huomattavasti joustavampi. Järjestön rooli on nimenomaan paikata puuttuvaa tukiverkkoa, [Puhemies koputtaa] ja se ei onnistu ilman resursseja.

Arvoisa puhemies! Palaan seuraavassa puheenvuorossa edelleen tähän kysymykseen.

2.16 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Peruskoulun tasa-arvon vahvistamiseen lisätyt rahat ovat erittäin hieno asia. Tasa-arvorahoitusta, jolla tuetaan haastavilla alueilla toimivia peruskouluja, lisätään 15 miljoonalla, ja lisäksi tulee 10 miljoonaa euroa kouluille, jotka ovat eri syistä vaarassa jäädä kehittämistoiminnan ulkopuolelle tai joilla on hyvin vähäisesti resursseja siihen. Huomaamme, että Suomen kartalla on tiettyjä kolkkia, jotka eivät ole lainkaan olleet osallisena näihin erillisiin lisämäärärahoihin, kehittämisrahoihin, niin että hyvä, että nämä kunnat saadaan nyt sitten mukaan. Tuolla sivistysvaliokunnassa kuulumme hyvin paljon asiantuntijoita, jotka kertoivat meille koulutukseen liittyvistä alueellisista ja muista eroista. Tietenkin Pisa-tulokset olivat yksi syy siihen. Vaikka nämä koulujen väliset erot ovat tutkimuksen mukaan kansainvälisesti erittäin pieniä, niin osaaamisen tasossa koulujen ääripäät näyttävät etäännyvän toisistaan. Tutkimustulokset osoittavat erityisen vahvaa laskevaa trendiä matematiikassa, ja kun tiedämme sen, että kuitenkin matematiikkaan on vuosien saatossa hyvin paljon satsattu, esimerkiksi Luma-keskuksia on isoissa keskuksissa, niin olenkin pohtinut tätä, ovatko nämä saavutettavia kaikille oppilaille. Eli kun tuohon positiivisen diskriminaation rahan, tasa-arvorahaan, on kriteerinä työttömyys tai muu kuin suomi tai ruotsi äidinkielenä tai koulutustaso, niin pitäisikö siihen lisätä jollain tavalla tämä saavutettavuus, että etäällä olevat koulut saisivat rahaa, niin että ne pääsisivät näihin motivaatiota ja innostusta lisääviin keskuksiin, niin että heidän oppimistuloksensa paranisivat sen kautta?

2.18 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko puhui jo äsken erittäin hyvin perussuomalaisten koulutusnäkemyksistä, mutta otan vielä muutaman asian lyhyesti puheeksi.

Tänä iltana on puhuttu paljon työttömyydestä, ja luultavasti tärkein keino työttömyyden vähentämiseksi on laadukas koulutus, mutta valitettavasti koulutukseen liittyvistä ongelmista kertoo tämä jo aiemmin esiin nostettu Pisa-tulosten heikkeneminen ja erityisesti matematiikan ja luonnontieteiden tulosten lasku. Kyllä katsoisin itsekin kuten edustaja Parvi-

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

ainen, joka tässä nosti nämä aineet esille, että niiden osaamiseen tulee jatkossa kiinnittää erityistä huomiota. Ne ovat meidän vientimme kannalta erittäin tärkeitä oppiaineita.

Arvoisa puhemies! Erityisesti taloudellisesti haastavina aikoina korostuu elinikäisen oppimisen merkitys, ja myös muun muassa vapaaseen sivistystyöhön tulisi kohdentaa lisäpanostuksia. On tärkeää, että kansalaiset voivat täydentää ammattitaitoaan työelämän jatkuvasti muuttuessa. Valitettavasti hallitus on päättänyt jäädättää vapaan sivistystyön rahoitukset, ja me perussuomalaiset pidämme tätä varsin huonona kehityksenä, koska vapaan sivistystyön oppilaitokset tarjoavat hyvän oppimisväylän sellaisille henkilöille, jotka eivät osallistu tutkintoon tähtäävään koulutukseen.

Arvoisa puhemies! Hyviäkin päätöksiä on toki ensi vuodelle tehty, ja viittaen tässä vapaaehtoiseen kielikokeiluun, jonka perussuomalaiset saivat vuonna 2015 kirjattua hallitusohjelmaan. Esitimme toki kielikokeilua käsiteltäessä sen laajuuden kasvattamista 2 200:sta 5 000 oppilaaseen. Nämä esitykset kaatuivat äänestyksissä, mutta olemme silti tyytyväisiä, että tämä kokeilu pääsee nyt lopulta vauhtiin.

2.21 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! Nyt jo useat hallitukset ovat joutuneet toimimaan pitkäaikaisen, kroonistuneen taantuman olosuhteissa, mikä on hallitukset poliittisesta väristä riippumatta myöskin pakottanut merkittäviin julkisen talouden sopeutustoimenpiteisiin. Ja aina kun julkista taloutta sopeutetaan, niin ei voida oikein välttää sitä, että painatukset ovat sosiaali- ja terveystaloudella ja toisaalta sitten opetuspuolella, jotka kuitenkin budjetissa käytännössä ne suurimmat menoerät ovat. Mutta nyt olemme vähitellen, kiitos hallituksen hyvän ja taloudellisesti vastuullisen politiikan, päässeet jälleen kasvu-uralle ja hieman suotuisampiin olosuhteisiin myöskin julkisen talouden puolella, mikä näkyy nyt myös opetus- ja kulttuuriministeriön puolella budjettisatsauksina. Suomen kasvua ja uudistumista kuitenkin rakennetaan vahvalle osaamispohjalle, ja uutta rahaa osaamiseen ja koulutukseen on budjettiriihestä luvassa 36 miljoonan euron edestä. Jo huhtikuun kehysriihessä tehdyt määrärahapäätökset viedään nekin vuoden 2018 budjettiin täysimääräisesti.

Riihessä sovittua lisärahoitusta suunnataan etenkin maksuttoman varhaiskasvatuksen edistämiseen, peruskoulun tasa-arvon lisäämiseen, nuorisotyöttömyyden torjumiseen ammatillisen koulutuksen toimenpiteillä, ja korkeakouluissa vahvistetaan tutkimusta, verkostoja ja positiivista rakennemuutosta. Nämä ovat nimenomaisesti niitä keinoja, joilla edesautetaan tulevaisuuden kestävästä kasvusta, osaamis- ja koulutustason nostamista ja työllisyysasteen parantamista. Siitä on hallitukselle syytä esittää kiitokset.

2.23 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puheenjohtaja! Nostan kaksi asiaa tästä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä.

Meillä on mittava uudistus Pirkanmaalla, eli suoraan mietinnöstä: ”Vuoden 2019 alussa Suomen korkeakoulukentässä tapahtuu merkittävä rakenteellinen uudistus, kun nykyiset Tampereen yliopisto ja Tampereen teknillinen yliopisto yhdistyvät. Yliopistosta tulee samalla Tampereen ammattikorkeakoulun pääomistaja, jolloin yliopisto ja ammattikorkeakoulu muodostavat uuden korkeakouluyhteisön.”

”Valiokunta pitää tärkeänä, että hankkeen rahoitustarve arvioidaan huolella. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö rahoittaa hanketta pääasiallisesti nelivuotisella strategiarahoituksella, joka on vuositasolla 5,5 miljoonaa eli yhteensä 22 miljoonaa. Tampereen korkeakoulusäätiön oman arvion mukaan vuotuinen rahoitustarve

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

olisi kuitenkin 11 miljoonaa euroa enemmän eli 16,5 miljoonaa euroa vuodessa; vuosien 2018—2025 rahoitustarve olisi näin yhteensä 132 miljoonaa euroa.”

Yhdyn kovastikin tähän näkemykseen, minkä jaoston puheenjohtaja, edustaja Kiuru, esitti, että myös rahoitus katsotaan ja resurssit tulisivat tähän merkittävään uudistukseen jatkossa.

Toinen tärkeä asia tässä on, vaikka summa on pieni, että valiokunta lisää 400 000 euroa nuorten syrjäytymisen vastaiseen työhön. Määräraha on tarkoitettu syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn, syrjäytyneiden ja syrjäytymisvaarassa olevien nuorten auttamiseen ulos syrjäytymiskierteestä. Itse kävin useita toisen asteen oppilaitoksia lävitse viime vuoden aikana, ja siellä on huoli juuri siitä, millä tavalla toisenkin asteen oppilaitoksen se heikompi kolmannes saadaan mukaan tähän koulutukseen. Tämä auttaa myös siihen, että vähemmän olisi syrjäytyneitä, eli uskoisin, että tällä pienelläkin rahalla ja myös koulutusyhteistyöllä me saisimme kaikki mukaan. Meillä ei ole varaa yhteenkään syrjäytyneeseen nuoreen.

2.25 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! On hienoa, että tilanne näyttää hieman positiivisemmalta myös opetus- ja kulttuuriministeriön osalta, kun tarkastelemme ehdotusta ensi vuoden talousarvioksi. Nyt kun Suomen suunta on kääntynyt parempaan, pystymme tekemään jo pieniä parannuksiakin, kuten täsmäpanostukset peruskoulutukseen ja varhaiskasvatustuksumaksujen alentamiseen. Esimerkiksi kahden vanhemman ja kahden varhaiskasvatukseen osallistuvan lapsen perheelle, jossa vanhemmilla on suurin piirtein keskimääräiset tulot, jää ensi vuonna 1 000—1 200 euroa enemmän käteen käytettäväksi varoja johonkin, mikä parantaa perheiden toimeentuloa ja elämänlaatua. Huomionarvoista onkin erityisesti se, että varhaiskasvatuksen tuloarajojen nosto alentaa erityisesti pieni- ja keskituloisten perheiden varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja ja isoimmat maksualennukset kohdistuvat monilapsisiin perheisiin. Maksut alenevat kaikilta niiltä perheiltä, jotka ovat maksaneet enimmäismaksun alittavaa maksua, ja lähes kaikilta niiltä perheiltä, joiden tulotaso on juuri enimmäismaksurajan mukainen. Lisäksi tuhannet pienituloiset perheet siirtyvät muutoksen myötä maksuttomaan varhaiskasvatukseen, mikä on tietysti erinomainen asia. Tämä muutos helpottaa lapsiperheiden taloudellista tilannetta ja purkaa kannustinloukkuja. Varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen kannustinloukkuvaikutus koskeekin asiantuntijapalautteiden mukaan juuri eniten pienituloisia yksinhuoltajaperheitä ja monilapsisia perheitä. Saadun palautteen mukaan jo toistamiseen tällä hallituskaudella tehtävällä varhaiskasvatuksen maksujen alentamisella on merkittävä vaikutus lapsiperheiden talouteen.

2.26 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Tässä tällä hetkellä haluan nyt jatkaa sitä, mikä jäi kesken keskustelussa eilen päivällä kello 12—14, jolloin kulttuuri- ja opetusministerit olivat täällä paikalla, mutta toki he tällä hetkellä ansaitusti ovat levolla. Tällöin me puhuimme siitä, että hallituksen esityksessä on tämä hallituksen lupaus siitä, että nuorisotakuuta viedään kohti yhteiskuntatakuuta. Tämä tarkoittaa sitä, että syvennetään julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin välistä yhteistyötä nuorten tukemisessa, eliikä käytännössä tämä on lupaus siitä, että kolmas sektori, järjestöt, jotka toimivat nuorten parissa, saavat parempaa huomiota hallitukselta. Yhtenä tavoitteena oli myös kerätä parhaat käytännöt kunnista ja laajentaa ne toimivat mallit valtakunnallisiksi.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

Tässä yhteydessä myös hallitus aikoinaan sopi sen kahden vuoden aikana, kun me perussuomalaiset itse olimme hallituksessa, muun muassa sellaisesta kokeiluhankkeesta, joka 2016 eduskunnassa päätettiin, että tehdään tällainen Valo-valmennusmalliin oleva kokeiluhanke, johon eduskunta ja valtiovarainvaliokunta osoittivat 2,35 miljoonaa euroa. Sen rahoituksen haki kolme toimijaa, ja he ovat vasta aloittamassa toimintaa, koska se käsittely kesti lähes vuoden ministeriössä. Yllättävää siinä oli kuitenkin se, että nämä toimijat saivat yhtäkkiä sitten siihen hakemukseensa 20 prosentin omavastuuosuuden. Tämä ei olisi ollut välttämätön, koska laki ei vaadi mitään 20:tä prosenttia, vaan laki lähtee siitä, että joku omavastuuosuus pitää olla, mutta siitäkin voidaan poiketa, jos on erityinen syy siihen.

Tästä sitten, kun perussuomalaisten puolue hajosi, alkoi kesällä semmoinen draamanäytelmä hallituksen jäsenten osalta, että oikein hävettää vieläkin, miten se päättyi. Ministeri Terho osaltaan keskustan ja kokoomuksen edustajien ja ministeri Grahn-Laasosen myötävaikutuksella päätyi siihen tulokseen, että nämä 20 prosentin omavastuurahoitusosuudet säilyivät, vaikka sitä moneen kertaan yritettiin siellä korjata. Mielestäni siihen ei ollut mitään muuta perustetta kuin se, että haluttiin tehdä politiikkaa niitten nuorten syrjäytyneiden kustannuksella jopa sen eduskuntatahdon ylitse. Koskaan aikaisemmin eduskunnan osoittamissa määrärahoissa, mitä me täällä jakovaroista jaamme, ei ole osoitettu omavastuuosuutta. Yleensä on pystytty suoraan nimeämään ne toimijat, joille se rahoitus ohjataan, mutta tässä tapauksessa sitä valtiovarainvaliokunnassa ei yhteisestä päätöksestä tehty.

Ihmettelen sitä, että jos me hallituskauden alussa sovimme jotain konkreettisia toimenpiteitä, joilla me tavoittelemme tätä hallitusohjelman tavoitetta, että haetaan niitä uusia kokeiluhankkeita, niin miksi me lähdemme sitten tällaisien pienten tai suurten perheriitojen jälkeen maksattamaan sen laskun näillä toimijoilla. Sitä minä en voi ymmärtää. Ja tähän oli mahdollisuus tehdä korjaus tässä hallituksen esityksessä, mutta sitä ikävä kyllä eivät halunneet keskusta ja kokoomus korjata. Siniset iloitsevat siitä, että nämä hankkeet, jotka ikään kuin oli leimattu nyt jo perussuomalaisten hankkeiksi, eivät toteudu.

Me sovimme hallituskauden alussa esimerkiksi sellaisen yhteisen päätöksen valtiovarainvaliokunnassa joidenkin kansanedustajien kanssa, että tämän hallituskauden ajan me haluamme tukea kolmannen sektorin toimijoita, jotka jakavat tuolla ruokaa köyhille nytenkin joulujuhlien aikana. Valtiovarainvaliokunta osoitti viime vuonna miljoona euroa ruoka-aputyöhön ja sitä edellisenä vuonna vajaat 800 000 euroa. Tämä koko hallituskauden ajaksi sovittu toimenpide tyssäsi kuin seinään nyten tässä joulukuussa, ja tässä syy on pelkästään poliittinen syy. Ei haluttu, että tämä näyttää siltä, että perussuomalaiset auttavat vähävaraisia ihmisiä ruokajonoissa myöntämällä noin 400 ruoka-aputoimijalle lisäresursseja. Todellisuudessa ne resurssit ovat senkaltaisia, että nämä järjestöt ja toimijat ostavat autoihinsa polttoainetta ja maksavat ne välttämättömät kustannukset. Missään järjestössä minun saamani tiedon mukaan ei ole palkattu työntekijöitä. Se on todellista kolmannen sektorin työtä, ja tällaista, hyvät ystävät, minä toivon, että te jatkatte siellä hallituksessa.

Edustaja Pirttilahti, mainitsitte, että ei ole varaa yhteenkään syrjäytyneeseen nuoreen. Nämä ovat kauniita sanoja, ja näitä kauniita sanoja julkaisee joka ikinen kansanedustaja toisensa perään. [Puhemies koputtaa] Te olette, Pirttilahti, nyten hallituksessa, ja toivon, että te jatkatte tällaista toimenpidettä, jossa mennään sanoista tekoihin ja lopetetaan politiikointi siltä osin kuin me pystymme auttamaan näitä toimijoita myös tämän hallituskauden aikana.

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

2.32 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnon alaa käsitellään, ja yksi erittäin tärkeä asia, totta kai, kulttuuri, meille kaikelle kansalle monessa eri muodossa on täällä hyvin myöskin huomioitu.

Otan pari pientä erityiskulttuuriaihepiiriä esille:

Olen ilolla tyytyväinen siitä, että jo kuluvan vuoden aikana karjalan kielen elvytysohjelma saatiin käyntiin. Nyt myöskin ensi vuoden budjettiin merkittävä summa tämän kielen häviämisen estämiseen annetaan ja saadaan tämä elvytysohjelma oikeasti nyt käyntiin ensi vuoden aikana niin, että entistä enemmän kieli- ja kulttuurituotteita pystytään tuottamaan niin, että tuo harvinainen karjalan kieli säilyy meillä myöskin kansamme joukossa. Se on arvokasta perimää, jota me haluamme jatkaa seuraaville sukupolville.

Samoin myöskin sivistys- ja tiedejaosto lisäsi vielä valtionapua järjestöille, ja myös Karjalan Liitto tässä saa huomattavan lisäyksen. Tällä tavalla voidaan myöskin ensi vuoden aikana nähdä sitä työtä, mitä Karjalan Liitto tekee kautta Suomen 14 piirissä ja lähes 400 yhdistyksessä ja seurassa pitkin Suomenniemeä, siirtää sitä evakkolaisen, siirtolaisen, karjalaisen kulttuuriperimää myöskin tuleville sukupolville ja pitää yllä sitä tietoisuutta, mitä myöskin tänä vuonna, Suomi 100 -juhlavuonna, ollaan monessa juhlapuheessa ja monissa muisteluissa nähty ja kuultu, millä tavalla siirtolaisten perheet asutettiin tänne uudelle alueelle Kanta-Suomeen sen evakkomatkan jälkeen. Karjalan Liitto sillä tavalla tekee sitä arvokasta työtä, ja ilolla tuota avustussummaa katson.

2.34 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Matematiikka ei ole ainoa huolenaiheeni. Toinen on äidinkieli, sillä lukutaito on heikennyt ja lukeminen vähentynyt peruskoululaisten keskuudessa. Jotta Suomessa asuvien lukutaito säilyisi korkealla tasolla, pitää tietoa lukemisesta saada vanhempien käyttöön jo ennen lapsen syntymää tai heti sen jälkeen. Neuvolaitten henkilökunta on tässä hyvin tärkeässä roolissa, että uudet vanhemmat saisivat tietoa luku- ja kirjoitustaidon merkityksestä. On huolestuttavaa, että vain 25 prosenttia suomalaisvanhemmista lukee usein lapselleen, nimittäin pohja luku-harrastukselle ja -taidolle luodaan jo varhaislapsuudessa, eli vanhempien merkitys sille lapsen lukutaidolle on erittäin ratkaiseva ennen kuin lapsi itse oppii lukemaan. Lapselle lukeminen parantaa tutkimusten mukaan huomattavasti lapsen edellytyksiä pärjätä elämässä. Lapselle lukemisella on yhteys parempaan koulumenestykseen ja koulumyönteisyyteen. Kun tiedämme myöskin suomalaisten tutkimusten kautta, että sanataidot korreloivat matematiikan osaamiseen, numerotaitoihin, niin se on erittäin tärkeää, että nämä kaksi välineainetta, äidinkieli ja matematiikka, ovat hyvin hoidettuina.

Eduskunta on lisäämässä 100 000 euroa lukutaidon edistämiseen yhteistyössä Lukukeskuksen ja neuvoloiden kanssa. Minä uskon, että tästä 100 000 eurosta tulee erittäin merkittävä tulevaisuuden kannalta, niin että me todellakin saamme ymmärryksen siitä, että lukutaito on tärkeä ja lapsille lukeminen vielä tärkeämpää siinä vaiheessa, kun lapset eivät siihen itse kykene.

2.36 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tuohon äskeiseen edustaja Parviaisen hyvään puheenvuoroon lukutaidon merkityksestä on helppo lisätä myös se, että meidän täytyy huolehtia meidän kirjastoistamme, sillä kirjasto on se paikka, joka tarjoaa kaikille mahdollisuuden lukemiseen. Tiedämme, että mitä enemmän kotona on kirjoja, sen parempi ennuste on lapsen tulevaisuudelle, mutta niitten kirjojen ei tarvitse olla omistettuja, ne voivat olla sieltä kirjastosta lainattuja, ja sen tulee olla kaikille mahdollista. Me tiedämme,

Budjetin alikohta PTK 144/2017 vp

että varsinkin pienillä paikkakunnilla kirjastot ovat oikeastaan se ainoa kulttuuripalveluita tarjoava paikka. Sitä suuremmalla syyllä meidän täytyy huolehtia siitä, että kirjastoverkkomme on hyvä. Nyt on jo joitain katvealueita syntynyt ja täytyy huolehtia, että pidetään kiinni siitä, että ne eivät laajene vaan saamme nämä katvealueetkin katetuksi.

Mutta sitten haluan sanoa vielä muutaman sanan korkeakouluista. Me tiedämme, että korkea osaaminen on se, mihin Suomen menestys on aina perustunut, ja näin pitää olla jatkossakin. Korkeakoulujen perustehtäviä ovat opetus ja tutkimus, ja meidän täytyy varmistaa korkeakoulujen riittävä rahoitus niin yliopistoissa kuin ammattikorkeakouluissakin. Nyt valitettavasti on sellaisia merkkejä, että korkeakoulut ovat muuttuneet vähän tällaisiksi rahankeruulaitoksiksi, jotka koettavat saada ja haalia itselleen lisärahoitusta. Opetushenkilökunnan ja tutkimushenkilökunnan panostusta ja työaikaa menee tähän, ja tämä rahoitus ohjaa myös sitä, mitä yliopistoissa ja korkeakouluissa tutkitaan. Näin ei pitäisi olla. Meidän pitäisi taata julkiselta taholta riittävä perusrahoitus, jotta me pystymme huolehtimaan sekä hyvästä perustutkimuksesta että soveltavasta tutkimuksesta.

2.38 Wille Rydman kok: Arvoisa herra puhemies! On luontevaa jatkaa siitä, mihin edustaja Mikkonen puheenvuoronsa päätti. Kyllähän on huomattava se, että kun Suomi on hyvin vientivetoinen talous, kun olemme meren saartamana, niin käytännössä olemme kaupapoliittisesti saari. Jotta pärjäisimme kunnolla kaupassa kansainvälisesti, niin se oikeastaan edellyttää sitä, että kun hieman takamatkalta tulemme, niin meidän pitää kyetä tekemään asiat oikeastaan paremmin kuin keskeiset kilpailijamaamme tekevät, koska tulemme aina takamatkalta merten takaa. Jotta voisimme tässä onnistua, niin kun emme voi määrässä kilpailla, niin meidän täytyy pystyä kilpailemaan laadussa. Jotta voimme laadullisessa kilpailussa pärjätä, niin se tietysti edellyttää hyvin osaavaa väestöä ja hyvin koulutettua, korkeasti koulutettua ja osaamiseltaan mukautuvaista ja kyvykästä väkeä.

Kuitenkin näen, että tilanne on kohtalaisen hyvä ja menossa parempaan suuntaan. Pärjäämme kansainvälisissä yliopistorankingeissa aika hyvin. Meidän täytyy tietysti tunnustaa myöskin se, että meillä on omassa korkeakoulukentässämme määrättyjä kruununjalokiviä, joihin panostamisesta ja joiden kansainvälisestä kilpailukyvyistä myöskin opinahjoina täytyy riittävällä tavalla pitää huolta. Mutta kuten jo budjetissakin näkyy, leikkausten tieltä ollaan nyt päästy pois. Kasvava talous mahdollistaa myös sen, että koulutukseenkin panostetaan jälleen aiempaa enemmän.

2.39 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Jokunen aika sitten me täällä salissa inimme siitä, millä hallituskaudella oli leikattu museosta kuinkakin paljon ja kuka oli siihen syyllinen. Nyt haluan iloita täältä yhdestä museokohteesta: eduskunta on lisännyt 250 000 euroa metsäkulttuurin valtakunnalliselle erikoismuseolle ja tiedekeskukselle, Metsämuseo Lustolle, Punkaharjulle rahaa, jotta siellä kävijöille voidaan kertoa tästä meidän vihreästä kullastamme. Tämähän on sikäli oiva kohde, että keskusta nyt pääministeripuolueena on vienyt johdonmukaisesti eteenpäin biotaloutta ja tällä museolla kerrotaan havainnollisesti metsistä, metsien hoidosta ja metsien merkityksestä Suomelle. Tämöisiä pieniä ilonaiheita täältä budjetista meille nyt löytyy.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.